

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

accent

EN TIDNING FRÅN IOGT-NTO
NUMMER 10
JUL 2006
PRIS: 20 KR

NEJ TILL NÄTALKOHOL
BISTÅND I KRIG
VÄLGÖRANDE JULGÅVOR
FRANKRIKE
NYKTRAR TILL
VÄXTVÄRK I IOGT-NTO
ARBETSGLÄDJE I TIMRÅ

Enkelt val

ALKOHOLKONSUMTIONEN MÅSTE NED SÄGER FOLKHÄLSOMINISTER MARIA LARSSON

FAMILJEHEM

sökes i Mälardalen.

Nystart mälardalen är en familjehems enhet som bedriver familjehemsvård på ett helt nytt sätt. Individuell 12-steps behandling i familjehems miljö, och nu rekryterar vi nya familjer i Mälardalen samt Stockholms regionen.

Intresserad eller känner någon som skulle passa som familjehem?
Kontakta Patrick Nord
08/7 291 734

patrick@skyddsvardnet.se

Saxenborg

Pensionat & Konferens

770 13 Grangärde • 0240-64 00 11 • www.saxenborg.se

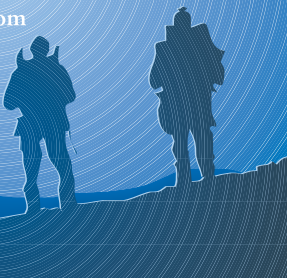
Sportlov eller vintersemester på Saxenborg!?

Under februari erbjuder vi förmånliga priser för privatpersoner, grupper och föreningar som vill njuta av vintern i södra Dalarna.

Nära till såväl Romme Alpin som Säfsen.

Vid Saxenborg kan du dessutom åka skridskor, fiska och ta sköna långpromenader.

För mer info ring
0240-64 00 11.

Tryggare jul – rätt försäkring!

Försäkringsgivare: Svenska Konsumentförsäkringar AB, org.nr. 516401-6700

Som medlem i IOGT-NTO-rörelsen kan du bland annat teckna försäkringar för ditt hem som innebär att du alltid är fullvärdesförsäkrad. Det är vad vi kallar trygghet!

www.salusansvar.se/iogtnto eller 0200-87 50 30

I samarbete med SalusAnsvar

22

26

8

OMSLAGSBILD: CHRISTIAN SALTAS

30

34

40

37

INNEHÅLL

ACCENT NR 10 2006

SRI LANKA ANTOG ALKOHOLLAG	4
FORTSATT FÖRBUD MOT INTERNETALKOHOL	6
FRANKRIKE NYKTRAR TILL	8
ARBETSGLÄDJE I TIMRÅ	22
INTERVJU: MARIA LARSSON	26
VÄLGÖRANDE GÄVOR	30
MEDIA MED FÖRSTÅND	34
UR FÖRÖVARENS PERSPEKTIV	37
KRÖNIKA: GÖRAN GREIDER	38
VÄXTVÄRK I IOGT-NTO	40
PUMPEN FÖR 40:E GÅNGEN	44

FASTA AVDELNINGAR

NYHETER	4
RECENSIONER	36
KRÖNIKA	38
KRYSS	39
DEBATT	48
BREV	49
LEDARE	50
NÄSTA NUMMER	51

VÄLKOMMEN

En gåva till jul

Julhysteri eller julefrid? Julklappar till dem som redan har allt de behöver eller en julgåva till några som saknar det mesta? Eller kanske både och – julklappar som vanligt och en slant till Röda Korset eller Frälsningsarmén för att också samvetet ska få lite julefrid. I det här numret av Accent har vi tittat lite närmare på den nya trenden hos företag och organisationer att i stället för julklappar till de anställda lämna ett bidrag till något behjärtansvärt ändamål.

Läs mer om det längre fram i tidningen! Läs också vårt stora reportage från Frankrike och möt fransmän med lite olika syn på alkohol! Om du bläddrar vidare, får du också möta vår nya folkhälsominister, som är glad när hon får bestämma, och Katrin, Kjell, Siv och deras arbetskamrater som ser arbetet som en gåva.

På Accentredaktionen förbereder vi som bäst en lite större julklapp till alla våra läsare: Från nyår blir Accent ett aktuella-re och lite tuffare magasin i ny form. Vi satsar mer än tidigare på nyheter, granskning och debatt om alkohol och andra dro-

ger, demokrati- och folkrörelsefrågor. Men vi har fortfarande plats för stora reportage, kultur och rapporter om vad som händer inom IOGT-NTO-rörelsen. På ett par år har förbundet fått åtskilliga tusen nya medlemmar. Vi vågar lova många spännande möten med dem i nya Accent. Några av dem möter du för övrigt redan i det här numret.

Trevlig läsning – och gott nytt år med Accent!

”Från nyår blir Accent ett aktuellare och lite tuffare magasin i ny form.”

Eva Åhlström
chefredaktör

Alkohollag i Sri Lanka

Höjer åldersgränser och förbjuder all reklam

Sri Lanka har fått sin första alkohol- och tobakslag. Trots hårt motstånd från alkoholindustrin – och trots att landet befinner sig i krig.

Att kämpa för en lag om alkohol och tobak i ett land i krig kan synas märkligt. Men Pamodinee Wijayanayake på FORUT Sri Lanka menar att det vore ett misstag att stoppa arbetet eftersom industrin fortsätter sin verksamhet.

– Det dör fler av alkohol och tobak än av kriget, säger hon krasst. Det är två olika konflikter som båda är oerhört viktiga att lösa.

Pamodinee har arbetat intensivt med alkohol- och tobaksfrågor i Sri Lanka de senaste åren. Först som chef för ADIC, Alcohol and Drug Information Center, och sedan i våras som rådgivare på FORUT Sri Lanka. De senaste åren har ADIC haft fokus på att driva igenom den lag om alkohol och tobak som nu trätt i kraft.

Informerar om lagen

– Men en lag är inget värd om den inte tillämpas, säger Pamodinee. Av någon anledning verkar det dröja. Därför måste vi informera om att lagen finns och få medborgarna att sätta press på både politiker och lokalsamhälle. Så har vi alltid arbetat.

1995 tillsatte den dåvarande presidenten Chandrika Kumaratunga två kommittéer för

Ungdomar från ADIC och FORUT Sri Lanka samlar in namnunderskrifter för att den nya lagen om alkohol och tobak ska börja tillämpas. FOTO: FORUT SRI LANKA

”Det dör fler av alkohol och tobak än av kriget. Det är två olika konflikter som båda är oerhört viktiga att lösa.”

PAMODINEE WIJAYANAYAKE
PÅ FORUT SRI LANKA

arbetet med barns rättigheter samt alkohol och tobak. Från ADIC såg man sin chans och presenterade ett förslag till alkohol- och tobakspolicy. Det blev stommen till det utkast som lades fram av en kommitté och som också godkändes av regeringen 1999. Men sedan upplöstes parlamentet innan lagen hann antas. – Sedan hände inte mycket, säger Pamodinee. President Chandrika brukade lyfta detta i samband med valen, men förslaget drogs alltid tillbaka.

soministern för att det inte skett tidigare.

Alkohol- och tobaksindustrin slog snabbt tillbaka genom att dra ärendet till Högsta domstolen och hävda att förslaget var ett brott mot industrins, användarnas och försäljarnas fundamentala rättigheter. De förlorade, och frågan flyttades till hälsoministeriet som kunde fungera som en mer kraftfull motpart till industrin. I juni 2006 presenterades förslaget för parlamentet och antogs enhälligt.

Ny myndighet

Den nya lagen består av två delar, en om bildandet av en nationell myndighet, en om nya regler för försäljning, marknadsföring, åldersgränser och bruk av alkohol och tobak. Som alkohol räknas nu alla produkter med mer än 1 volymprocent och åldersgränsen för köp av alkohol och tobak höjs från 18 till 21 år.

– Men det allra viktigaste, är nog förbudet mot all form av reklam för tobak och alkohol, säger Pamodinee. Här går lagen långt, så nu blir det svårt för industrin, även om de säkert finner sina kryphål.

Just nu pågår arbetet med en liknande alkohol- och tobakslag i Indien och Vietnam, och även Thailand är på väg att lyfta frågan.

– Det är viktigt för oss som arbetar drogforebyggande att lära av varandra, säger Pamodinee. Därför måste vårt nätverk vara minst lika starkt som industrins.

SARA SANDBERG

Starkt stöd för restriktiv politik

Mer än var femte svensk har upplevt negativa effekter av alkohol i den närmaste familjen.

Det visar en stor Temoundersökning beställd av Systembolaget. Läger man till även bekantskapskretsen, arbetsplatsen och skolan har nästan hälften, 48 procent, upplevt negativa konsekvenser av alkohol.

– Jag är inte förvånad, säger Systembolagets vd Anitra Steen till Drugnews. – Resultatet visar att för majoriteten av svenska folket är alkohol inte vilken vara som helst, säger hon.

Undersökningen visar också att det finns ett starkt stöd för nuvarande restriktiva alkoholpolitik. 66 procent vill behålla eller skärpa nuvarande regler medan 20 procent vill liberalisera alkoholpolitiken.

Medvetenheten är också stor om att alkohol och våld har en stark koppling. Hela 71 procent av de tillfrågade anser att alkohol är en ganska eller mycket stor orsak till våldet i det svenska samhället.

Tydligt samband
Sambandet mellan den egna konsumtionen och synen på alkoholpolitiken var också tydlig. Ju mer man själv dricker desto mindre skada tycker man att alkoholen gör i samhället och desto färre regleringar vill man ha.

PATRIK SANDSTRÖM

SOBERT UNDRAR ÖVER BRYGGARNAS MILJÖINTRESSE

”Det är viktigare att folk arbetar än att de super”

ANDERS BORG, FINANSMINISTER

Myndigheter ska tvingas samarbeta

MISSBRUKSVÅRD Kommun och landsting måste tvingas samarbeta mer för att psykiskt sjuka och missbrukare med psykiska problem inte ska hamna mellan stolarna. Det är ett förslag från psykiatriutredningen som lämnades till regeringen efter tre års arbete. Idag berörs minst fem ministrar av området psykiatri menar Anders Milton som lett arbetet. Bland annat så ska alla som söker hjälp få träffa någon direkt, man får inte skicka en patient vidare någon annanstans. Utredningen vill också ge 800 miljoner per år i sju år till psykiatri. Regeringen har avsatt 500 miljoner för 2007 och 2008 samt 250 miljoner för 2009. Socialminister Göran Hägglund säger att han idag inte kan lova mer pengar, men att psykiatri kommer att vara högt prioriterat i det fortsatta budgetarbetet.

Finland sänker alkoholskatten

SKATT De finländska partierna har kommit överens om att höja spritskatten. Orsaken är att den sänkning som gjordes av skatten 2004 har lett till negativa hälsoeffekter, ökad dödlighet, våld och olyckor. När höjningen kommer att ske är ännu inte klart, men Svenska Dagbladet skriver att mycket tyder på att den nuvarande regeringen vill skjuta upp beslutet till efter valet i mars nästa år.

Systembolag vandaliserat i Umeå

BROTT En Systembolagsbutik i Umeå fick sju stora fönster krossade och slagord som ”äckelgift” sprayade på väggarna. I ett brev till TV4 Norrbotten tog en grupp som kallar sig SETF, Straight Edge Terror Force, på sig attacken. De skriver att aktionen hade som syfte att ”visa avsky mot den starka grund alkoholen har i samhället”. Butikschef Tomas Bäckman säger till Västerbottenskuriren att gruppen inte förställt meningen med Systembolaget.

– Vi finns ju till för att hålla ned konsumtionen, det är ju hela verksamhetsidén.

Nykterhetsrörelsen genom IOGT-NTO tar avstånd från aktionen.

– Att visa avsky mot alkoholens roll i samhället tror vi att man gör bättre genom fredliga manifestationer, säger Åsa Hagelstedt, kommunikationsansvarig på IOGT-NTO.

Kraftigt prisfall på narkotika

NARKOTIKA Priserna på narkotika sjunker i hela Europa. Som helhet har priserna under de senaste fem åren sjunkit för hasch, 19 procent, marijuana, 12 procent, kokain, 22 procent, heroin, 45 procent, amfetamin, 20 procent och ecstasy, 47 procent. Även i Sverige har priserna sjunkit något och mest på hasch, vilket är den näst vanligaste drogen efter heroin. Regeringens narkotikasamordnare Björn Fries har dock svårt att se hur priset påverkar användningen av narkotikan. ”Där behöver vi mer kunskap”, säger han. Siffrorna är hämtade från en rapport gjord av Europeiskt centrum för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN)

Stöd för nej till nätalkohol

EG-domstolens generaladvokat godkänner svenskt förbud

Sverige får ha kvar förbudet mot att köpa alkohol via Internet. Det anser EG-domstolens generaladvokat i sitt förslag till dom i det så kallade Rosengren-målet.

Generaladvokaten anser att det är förenligt med Sveriges detaljhandelsmonopol på alkohol att förbjuda privatimport. Hans utlåtande är en signal inför avgörandet i EG-domstolen, som väntas om några månader. Om domstolen går på samma linje, får tullen hålla ut tusentals liter alkohol som beslagtagits och

lagrats i väntan på domen.

Enligt utlåtandet strider Sveriges förbud mot privatimport av alkohol, som det är utformat idag, inte mot EG-fördraget.

Systembolaget är numera skyldigt att på begäran ta hem alkoholdrycker som inte finns i lager. Därmed är ett hinder undanröjt, som tidigare kunde användas som argument för att det svenska förbudet mot privatimport missgynnade varor från andra länder.

Måste bära själv

Någon vecka före det här utlåtandet kom EG-domstolens dom i ett annat uppmärksammat mål, Joustramålet. Den domen slår fast att den som importerar alkohol

”Det är ytterligare ett tecken på att svensk alkoholpolitik är accepterad i EU.”

FOLKHÄLSOMINISTER MARIA LARSSON

från utlandet själv måste bära varorna över gränsen för att slippa skatt i hemlandet.

Folkhälsominister Maria Larsson välkomnar generaladvokatens förslag.

– Det är ytterligare ett tecken på att svensk alkoholpolitik är accepterad i EU. Det är tydligt att alla medlemsstater nu betraktar alkohol som en folk-

hälsofråga, säger hon. Det är en framgång för det synsätt som Sverige har drivit i EU.

Bara ett förslag

Nycterhetsrörelsen är inte oväntat positiv till utlåtandet från generaladvokaten. IOGT-NTOs förbundsjurist Håkan Kjellsson varnar samtidigt för att ta ut någon seger i förskott.

– Samtidigt som detta förslag till dom är mycket positivt, vill jag påminna om att det inte är annat än ett förslag, säger han. Det har alltså ingen rättslig betydelse. Vi får hoppas att domstolen inte följer sin mönstret från Franzén-, alkoholreklam- och Joustramålen, där man gick på tvärs mot generaladvokaten.

EVA ÄHLSTRÖM

Robby har årets nos

Springer spanieln Robby har utnämnts till årets narkotika-hund. Robby är ”känd från Accent” efter ett reportage för ett par år sedan (Nr 8 2003) där vi följde honom och tulltjänstemannen Anders Mårtensson på jakt efter narkotika på tåget över Öresundsbron. Robby är elva år och går i pension till nyår. Under sitt sista år i tjänst har han alltså nosat upp mer narkotika än någon annan av tullens hundar.

EVA ÄHLSTRÖM

Annonsera i Accent
– det naturliga sättet att nå engagerade läsare.
REKLAMBYRÅN INFO, Jarne Morén, Glasgatan 21, 731 30 Köping.
Tel. 0221-213 45, 070-346 346 Z. jarne@infoforeklam.nu • www.infoforeklam.nu

För allt deltagande vid min käre makes
Gustaf Johansson (Rix Gustaf)
bortgång, och för alla gåvor till Saxenborgs-
vännerna, framför jag mitt varma tack.
Ulla

SOBER RESOR
MADEIRA
9–16 april 2007
Njut, under en värvecka, av blomsterprakten på den ”flytande trädgården” i Atlanten.
Resan innehåller två alternativa sätt att uppleva ”blomsterön”. Du kan välja mellan att uppleva de vackra vyerna genom bussutflykter eller vandringar.
Resan ger både aktiva upplevelse och tid till eget förfogande.
I resan ingår bl a: flyg från Stockholm och Göteborg tur och retur, utflykter eller vandringar på Madeira, logi i dubbelrum, halvpension, svensk rese- och vandringsledare och svensktalande guide.
Vill du veta mer om våra resor? Ring, skriv eller faxa till SOBER-resor, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen, så sänder vi mer information. Tel. 031-26 53 30, fax 031-340 86 34. E-post: soberresor@telia.com • www.soberresor.se

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård
Äsengården
Hälsöppen anläggning med milsvid utsikt över Siljan
Vi tackar alla gäster för 2006.
God Jul och Gott Nytt År!
Boka stugan för 2007.
STUGOR • RUM • CAMPING
Hyr per dygn, kortvecka eller vecka.
Tel: 0250-210 70, 070-546 65 41 • Fax: 0250-215 40
asengarden@telia.com • www.asengarden.nu

Längd- och utförsåkning vid Sälsäterns Fjällgård i Sälen!

Fina skidspår vid Fjällgården. Lindvallens liftar på gångavstånd. Grupper, familjer och enskilda bor, äter och trivs i lugn och nykter miljö.

Stugor och rum. Grupper upp till 46 personer i samma hus. Halvpension, eller självhushåll.

0280-210 18 • www.fjallgarden.nu

Sälsäterns Fjällgård – Blåbandsrörelsen

Inför helgerna:
Du har väl provat vår egen alkohol-fria festdryck?
GODTEMPLARE DRICKAN
Köp den hos din lokala ICA-handlare (art nr 113450-1).
Köp ett flak om 12 flaskor. Sänd in kvittot till oss, så får du 50:- tillbaka. Gäller en gång/hushåll fram till 31 jan.
Föreningsekonomi AB
– ut IOGT-NTO-föring
Box 263, 503 10 Borås
Konsumentkontakt 033-47 45 60.

Kursstarter vårterminen 2007

- **Ettårig utbildning i kognitiv beteendeterapi (KBT)**
Kursorter: Stockholm, Göteborg, Malmö, Sundsvall, Östersund, Falun/Borlänge, Umeå, Örebro, Kalmar och Jönköping
- **Utbildning i utvecklande samtal**
Utbildning med handledning under en termin. Utbildningsort: Malmö
- **Grundkurs i Mindfulness**
Medveten närvaro och acceptans som professionellt verktyg och förhållningssätt. Utbildningsorter: Stockholm och Malmö

Kvalificerad kompetensutveckling för dig som möter människor i samtal.

Beställ vår nya kurskatalog eller besök sverigehalsan.se

Telefon 040-698 60 00 www.sverigehalsan.se

Fördomarna om fransmännen bekräftas när Accent kommer på besök till den franska huvudstaden. Krogen är andra vardagsrummet. Vin är mat och kultur, inte alkohol. Och den franska kulturen är förstås – bäst. Men fördomarna kommer också på skam. Allt färre tar vin till lunchen. Sedan 1960-talet har alkoholkonsumtionen nästan halverats. Och mycket görs för att hjälpa och öka medvetenheten om de sex miljoner fransmän som bedöms vara alkoholister.

Santé [SKÅL]

Vin är fortfarande mat i Frankrike
Men medvetenheten om alkoholens baksidor växer

La Cave är en lagom stimmig kvartersbar- och restaurang i den parisiska stadsdelen Montmartres folkligare utkanter. Sliten fasad, välputsad trächarm invändigt. Mycket folk, många är unga och trendiga. Vid bardisken sitter rörmokaren Régis med en öl och en cigarett. Han är varken särskilt ung eller hipp, men ser ändå ut att trivas. Han berättar att han ofta kommer hit och att han gärna stannar länge. Han är alltid ensam.

– Jag gillar det här stället. Stämningen är bra. Och det är finare än där jag bor, säger han och pekar bortåt med ett nikotingult finger.

– Jag har mitt glas, lyssnar på musiken. Jag kom klockan elva i dag, och jag vet inte när jag går hem. Om jag brukar dricka vin? Nej, mest öl. Jag kommer från norra Frankrike. Där dricker man öl.

Régis flinar och blottar en trasig tandrad. Efter alla timmar – klockan är närmare tre på eftermiddagen – har alkoholen haft effekt.

Kanske är han inte den typiske franske bar-besökaren, han som stannar till en stund efter jobbet, tar ett glas öl eller en kaffe, umgås lite med bekanta och skyndar vidare. Som polisen Bruno. Över ett litet glas rött småpratar han med flickvännen, som jobbar i baren.

JEROME ALLARD,
BARÄGARE

”Vadå vin? Det är det ingen som blir berusad av.”

BARÄGAREN JEROME ALLARD PÅ LA CAVE I PARIS

– Jag kommer nästan varje dag efter jobbet, men brukar inte dricka alkohol. Jag är väldigt måttlig. Jag ogillar folk som dricker sig fulla. Samtidigt är det ju upp till var och en. Men de flesta kan uppföra sig, säger han och får medhåll av barägaren Jerome Allard, som smidigt pilar mellan den glänsande, mångkranade vintappen, bardisken och borden.

Han bubblar av entusiasm och stolthet över sitt ekologiska vin – som han tror sig vara ensam om i området – och tappar upp ett halvt glas åt sig själv, som han sveper på stående fot. Men inte utan att dofta och smaka först.

– Ah, förstklassigt, säger han lyriskt och tappar upp ännu en slatt, nu vitt.

När han får frågan om kopplingen mellan vin och alkoholproblem ser han först oförstående ut.

– Vadå, vin? Det är det ingen som blir berusad av.

Samtidigt har han klippt ut och klistrat upp en tidningsartikel på väggen, som handlar om att 45 000 fransmän varje år dör av alkoholrelaterade skador. Medvetenheten finns uppenbarligen där – men vad har vin med saken att göra? Vin är helt enkelt en oundgänglig del av den franska själen och kulturen. Han känner till att vinkonsumtionen har minskat och att vinindustrin är i kris, men han upp-

► lever inte själv att fransmännen nämnvärt har ändrat sina alkoholvanor.

– Nej, det är ungefär som det alltid har varit. Folk dricker varken mer eller mindre. Många här dricker mer på kvällen, då är baren ofta proppfull, men få blir berusade. Några kunder är alkoholister, men de har ju själva valt att leva så, säger Jerome och rycker på axlarna.

Några gator längre ner, invid Place Jules Juffrin, ligger Nord-Sud, en bar/restaurang av flottare snitt, trots de ganska enkla kvarteren. I likhet med La Cave är baren befolkad av nästan bara män, de flesta välklädda och äldre. De damer som kommer, väljer att sätta sig vid ett bord och äta.

Den här barägaren, JeanLuc Gayme, upplever att det dricks mindre alkohol nu än tidigare. En viktig orsak tror han är att poliskontrollerna har blivit hårdare. Folk vågar helt enkelt inte dricka vin till lunchen längre. Dessutom kan baren hållas ansvarig för en olycka som skett i samband med att en gäst druckit alkohol.

Därför har vinproducenterna nu tillverkat små flaskor, med exakt den mängd vin som är tillåten att dricka utan att åka dit, så att folk kan ta ett glas till maten ändå.

JEANLUC TYCKS INTE VARA ett dugg bekymrad över den minskade alkoholförsäljningen.

– Äsch, folk dricker ju annat i stället, som läsk. Det jämnar nog ut sig. Alkoholen är inte allt. Huvudsaken är att folk fortsätter att komma, stämningen här är väldigt öppen och trevlig, säger han och berättar förtjust att han brukar tussa ihop ensamma människor som kommer hit, så att de får kontakt.

– Franska barer är som ett andra vardagsrum. Man slinker in efter jobbet, dricker något i baren och pratar med folk. Det är avspänt, familjärt och enkelt, säger han och blir själv ett levande exempel på just detta, när hans hustru och ettårige son tittar in.

Under den stund vi är på Nord-Sud kommer det och går ett antal personer, de flesta hejar glatt på både ägaren och andra gäster, någon sveper en kaffe, en annan sätter sig med en tidning och ett litet glas vin.

Det verkar just så enkelt och avspänt som JeanLuc säger. Det är uppenbart att vin inte är någon särskilt laddad fråga för medelfransosen. Var och en gör som de själva vill, verkar vara den allmänna inställningen. Vilket för de flesta innebär att vin är en del av livsstilen och den goda maten - utan att det för den skull tar överhanden. Läckra ostar och bra råvaror är minst lika viktiga. Om detta vittnar inte minst de delikatessbutiker som ligger

I alla delikatessbutiker tronar ost och vin sida vid sida. De hör självklart ihop för de flesta fransmän.

“Äsch, folk dricker ju annat i stället, som läsk. Det jämnar nog ut sig. Alkoholen är inte allt.”

JEANLUC GAYME, ÄGARE AV BAREN NORD-SUD I PARIS OROAS INTE ÖVER MINSKAD ALKOHOLFÖRSÄLJNING.

JEANLUC GAYME, BARÄGARE

som pärlband längs vissa gator. Här tronar gräddiga patéer, stinkande ostar och fina viner sida vid sida. Lika självklart förenade som sill och nubbe är för många svenskar.

FAST I SVERIGE BLIR ALKOHOLEN ofta huvudattraktionen vid en festmåltid.

– Så är det sällan i Frankrike, konstaterar Leena Malkki Guignard.

Hon är svensk, 35 år gammal, och har bott i snart 15 år i Paris. Hon är gift med bokförläggaren Pierre-Yves och de har två barn, Amelie, 10, och David, 9. Vi träffas i deras lägenhet i stadsdelen Bagnolet, i östra Paris.

Leena är trött efter en lång arbetsdag på svenska företaget Södra Cell, men är ändå full av sprudlande energi. Hon skrattar ofta och högt och hennes rösts djupa klang avslöjar det hon mest av allt brinner för – sången. Att bli operasångerska står högst på önskelistan och hon är redan på god väg genom intensiva sångstudier.

Men nu ska det handla om alkohol och om hur det var att gå från ett ganska så normalt, svenskt ungdomsfestande till fransk vinkultur.

– Numera tycker jag att det är äckligt att supa. Mina smaklökar har förändrats och förfinats av att leva i Frankrike. Jag dricker nog en tiondel av vad jag drack när jag var ung och bodde i Sverige, säger Leena och blir avbruten av maken som berättar att han var rätt chockad över hur mycket Leena faktiskt drack när de träffades.

– Här dricker vi för sällskaps skull och för det mesta måttligt. Man känner när det räcker. Tillsammans dricker jag och Leena max en flaska vin i veckan och alltid till maten. Och det är viktigt att det är ett bra vin, inte mängden. Etiketten är ►

CLAUDE VANTIN BESÖKER I STORT SETT VARJE DAG BAREN NORD-SUD EFTER JOBBET.

► betydelsefull. När man träffar vänner är det vanligt att man diskuterar vinet, varifrån det kommer och smaken. När man smakar ett gott vin exploderar det liksom i munnen. Det är verkligen en viktig del av måltiden, vin är en maträtt i Frankrike!

– En annan grej är att i Sverige blir folk ofta aggressiva när de dricker. Men så är det inte här. Jag ser sällan berusade och otrevliga människor, funderar Leena.

– Förutom på sportevenemang och byfester. Då blir folk som galna, påpekar Pierre-Yves, och tillägger att det är skillnad på dryckesvanorna beroende på var man är i Frankrike. I norr är det mest cider och öl, längre söderut rödvin - och så starkspriten anis längst ner i söder. Bag-in-box-kulturen har slagit igenom också i Frankrike, men sällan till vardags, utan mest när man har bjudningar.

SKULLE DET FUNGERA ATT vara nykterist i Frankrike? Pierre-Yves skrattar.

- Det är nog svårt. Vin ingår ju alltid som en del av en måltid. Det är enkelt att neka en aperitif, men inte att neka vin. Jag tror att man skulle ses som jobbig och avvikande. Som när någon bantar och inte vill smaka alla läckerheter. Vinet är ju också något socialt, man talar ständigt om vin, dess egenskaper, producenterna, politiken. Vin är en njutning, på många sätt.

Hälsospekten då?

Jo, visst finns den medvetenheten i dag, tillstår både Leena och Pierre-Yves.

– Det finns ett ökat intresse för välbefinnande. Folk tränar mer, försöker äta sundare och dricka mindre. Ändå anses det okej för en man att dricka 3-4 glas vin per dag. Och åtminstone ett glas vin plus en aspirin sägs vara bra för hjärtat. Så har vi också färre hjärtproblem än andra nationer, säger Pierre-Yves, som tycker att det franska samhället på det stora hela uppmuntrar vindrickande.

- Man hör och läser ofta att drick, drick, det är bara nyttigt! Och finsmakarna blir allt fler, trots krisen inom vinindustrin. Man dricker mindre, men av bättre kvalitet. Åtminstone i den franska medelklassen.

Leenas och Pierre-Yves barn har smakat vin - i enlighet med den franska inställningen att vin är mat och något i grunden ganska harmlöst.

– De fick smaka några droppar, men tyckte att det var äckligt. Jag anser att man får använda sitt sunda förnuft. Man blir ju inte alkoholist bara för att man fått känna smaken av vin som barn. Däremot är det självklart viktigt att som förälder sätta gränser och visa hur man kan dricka med måtta, säger Leena. ■

PIERRE-YVES OCH LEENA MALKKI GUIGNARD

“Det är nog svårt. Vin ingår ju alltid som en del av en måltid. Det är enkelt att neka en aperitif, men inte att neka vin.”

PIERRE-YVES

“Det är en hel filosofi, en livstil. Vin och fransmän hör ihop.”

JOSÉ MANUEL LAMARQUE

Att fransmän verkligen älskar det goda livet med mat och vin bekräftar Radio France-journalisten och EU-experten José Manuel Lamarque. Han har skrivit en bok om utlänningars syn på fransmän – och domen är hård. Fransmän uppfattas som arroganta och pompösa, med en alltför grandios självbild. Han tycker att det stämmer och menar att orsaken bland

annat står att finna i att fransmännen inte har gjort upp med sitt förflutna. Man tror fortfarande att man är det viktigaste landet i Europa, trots att verkligheten i dag ser annorlunda ut. Utöver detta är fransmän slutna och ytliga.

– Fasaden är oerhört viktig. Man tror kanske att man har lärt känna en person, eftersom han verkar vara öppen och pratsam. Men i själva verket känner man bara en bråkdel. Mycket är tabu för fransmän. Som alkoholkonsumtionen till exempel. Ingen vill prata öppet om att man dricker för mycket. Och om man gör det, hålls det strikt inom familjen, det är en stor skam, säger han.

Samtidigt älskar man att dricka och äta och pratar mycket gärna om vin och mat.

– Det är en hel filosofi, en livsstil. Vin och fransmän hör ihop, säger han och slår ut med händerna på ett mycket franskt vis. ■

FAKTA/ FRANKRIKE OCH ALKOHOLEN

■ 6 miljoner fransmän missbrukar alkohol

■ Genomsnittskonsumtionen ligger på 14 liter ren alkohol person/år. 1960 låg konsumtionen på 25 liter person/år. I Sverige är det 10 liter per person och år.

■ 1 av 4 som söker vård för alkoholproblem är kvinnor

■ 27 procent av de som söker vård för alkoholproblem är arbetslösa eller bidragsberoende, medelåldern är 41 år

■ Alkoholskatten är 19,6 %

■ En man bör inte dricka mer än 3-4 glas vin per dag, en kvinna 1-2 glas/dag, enligt hälsoministeriets rekommendationer

■ 40 procent av alla bilolyckor är alkoholrelaterade

■ 4000 personer dör varje år i trafiken till följd av alkohol

■ 10 procent av alla medicinska diagnoser beror på alkohol

■ 45 000 dödsfall/år är alkoholrelaterade

■ Alkoholindustrin omsätter drygt 30 miljarder per år

■ Vinproduktionen har sjunkit med 20 procent sedan 1970

■ 60 procent av alla ungdomar (17 år) har någon gång varit berusade

■ 86 000 personer är hemlösa i Frankrike, bland annat på grund av alkoholmissbruk

Allt fler söker hjälp för sitt alkoholmissbruk

Många klarar inte av att leva den franska livstilen. De behöver hjälp med sitt alkoholmissbruk. Ideella kamratkedjan Croix Bleue och stadstödda A.N.P.A.A (Association de prévention en alcoologie et addictologie), är två organisationer som erbjuder hjälp och stöd.

För närvarande följer Croix Bleue runt 3 000 personer på 90 platser, men dubbelt så många söker kontakt med organisationen varje år. Medelåldern ligger på 40-45 år, de flesta tillhör medelklassen. Ett tusental läkare är löst knutna till Croix Bleue och förutom hjälp till redan drabbade, arbetar man också förebyggande genom att exempelvis besöka skolor, sjukhus och fängelser.

– Jag har gjort mitt val. För trettio år sedan lovade jag mig själv att aldrig mer förgifta min kropp med droger och det löftet har jag hållit, säger Henry Casanova, en av Croix Bleues 1 500 kamratstödare, och håller upp en kopp té.

Först åt mig, som den gentleman han är, därefter åt sig själv.

Trots den tidiga timman är Henrys favoritbar på Belliardgatan redan halvfull av äldre män, rykande kaffekoppar och prasslande tidningar.

HAN ÄR NYKTER alkoholist och arbetar numera heltid som kamratstödare inom ideella organisationen Croix Bleue, en av Frankrikes största och äldsta organisationer mot alkohol.

– Jag träffar 7-8 personer just nu, vilket är ganska många. Men jag har ju tid, jag är pensionär, änklung och mina barn är utflugna. Kontakterna ser olika ut. En del hör av sig då och då, andra väldigt ofta. Men när någon kontaktar mig, ser jag till att vi träffas omedelbart, det är avgörande. Annars är det lätt att de ång-

HENRY CASANOVA

“Det är fantastiskt varje gång jag ser en människa som är längst nere på botten klättra upp och återfå förtroendet för sig själv och livet.”

HENRY CASANOVA

rar sig eller drar sig ur. Jag är också tillgänglig dygnet runt, det känns viktigt. Och följer med både till våra möten och till läkarbesök eller liknande. Att ständigt vara ute på fältet är en fördel, säger Henry och berättar att Croix Bleue i ”hans” område, Versailles, håller två kvällsmöten per månad. Här träffas mellan 30 och 40 personer med alkoholmissbruk för att tala om sina problem, rädslor och funderingar. Om möjligt tar man också med familjen i behandlingen – men det förutsätter att alla är med på det.

– Det kräver mycket tid och är svårt. Familjemedlemmarna har ofta tvivel: kommer det att fungera nu? Kan jag lita på min man eller far?, säger Henry.

Även om en del faller ifrån under resans gång, upplever Henry att hans arbete ger resultat. Det går bra för de flesta. En del av framgången tror han beror på att han själv är en bra förebild.

– Det är fantastiskt varje gång jag ser människor som är längst nere på botten klättra upp och återfår förtroendet för sig själv och livet. Det är min belöning!

EN KNEPIG FRÅGA för många franska alkoholister är hur man ska klara att avböja vin och andra så kallade ”lättare” alkoholhaltiga drycker. För bland dem som bestämt sig för att bli nyktra är det förstås total avhållsamhet som gäller. En droppe vin kan stjälpa allt. Men det är

JEAN-PHILIPPE ANRIS

svårt att förstå för vanliga konsumenter, som gärna trugar med ett glas champagne på festen och som självklart inkluderar vin i en god måltid. För vin är ju mat.

– Om just detta pratar vi mycket på mötena. Hur ska man säga? Hur ska man göra? När jag blev nykter och drack té i stället för öl, blev många provocerade. Och jag kunde sakna vinet till maten. Men nu är det inget problem längre. Det går faktiskt att äta god ost utan vin, säger Henry och skrattar.

Hans problem med alkoholen kom smygande. Han började dricka mer och mer under de sena tonåren, ”för att jag ville göra som de vuxna” och så småningom drack han varje dag. Han misskötte jobbet och kände sig ensam. En vän, som arbetade på Croix Bleue, fick honom att inse att han var alkoholist. 1973 drack han sitt sista glas och ett år senare träffade han sin blivande fru.

– Jag kan inte se det som ett straff att

inte dricka. Tvärtom har jag vunnit tillbaka mitt liv. Att vara nykter är ett livsval.

I LIKHET MED Henry Casanova, menar Croix Blueues Paris-ansvarige, Jean-Philippe Anris, att organisationen når goda resultat för dem som fullföljer programmet under cirka ett år. Åtta av tio blir nyktra. Bäst går det för kvinnorna, trots att de bara utgör 15 procent av dem som kommer till mötena.

– På senare år kommer allt fler kvinnor till oss och de är ofta mycket motiverade. Tidigare var det ingen som talade om alkoholiserade kvinnor. De döms mycket hårdare än männen och dricker oftare i lönnedom. Men det är också ett faktum att allt fler kvinnor dricker, säger han och fortsätter:

– Det handlar troligen om stress och om att kvinnors beteende börjar lika männens, på gott och ont. Det sociala drickandet ökar, på barer och på

“På senare år kommer allt fler kvinnor till oss och de är ofta mycket motiverade. Tidigare var det ingen som talade om alkoholiserade kvinnor.”

JEAN-PHILIPPE ANRIS

FAKTA/ DE STÖRSTA ORGANISATIONERNA FÖR MISSBRUKARVÅRD

■ Den största organisationen som arbetar mot alkohol och andra droger är statsstödda A.N.P.A.A. Ideella organisationer är Croix Bleue, AA, Fédération des Actuels de L'Alcoologie et de L'addictologie och Croix D'Or.

arbetsplatser. En del självmedicinerar med alkohol, säger Jean-Philippe Anris, som också han är nykter alkoholist.

Totalt sett upplever han ändå att alkoholkonsumtionen har minskat i Frankrike. Visserligen anses 3-4 glas per dag som en normal konsumtion – och helgdrickandet har ökat – men samtidigt har medvetenheten om att alkohol kan vara farligt också ökat.

SÅ VAD INNEBÄR det att vara alkoholist i en fransmans ögon?

Ja, ungefär detsamma som i Sverige – även om mängdtoleransen är högre. Precis som i Sverige bedöms ungefär var tionde person vara alkoholist. Häftigt drickande på helgerna anses vara ett allvarligt riskbeteende, liksom att dricka mer än rekommenderade 3-4 glas per dag (män). Alkoholism ses numera som en sjukdom och är något man vågar tala om. Fram till början av 1960-talet fanns inte alkoholism som medicinskt begrepp ►

► i Frankrike – trots att, eller kanske på grund av att, genomsnittsfrensosen då drack 25 liter ren alkohol per år.

Jean-Philippe Anris anser att man självklart kan säga att man kan bli botad från sitt missbruk – men det förutsätter att man avstår från alkohol resten av livet.

MEDAN CROIX BLEUE gör en frivillig insats, på lokal nivå, gör statsstödda A.N.P.A.A (Association de prévention en alcoologie et addictologie), mer övergripande insatser med förebyggeri, rådgivning och alkoholcentra, där man tar emot och behandlar alkoholister. Man arbetar i viss mån även med familjemedlemmar och är också en aktiv röst inom politiken. Genom påtryckningar och information hoppas man kunna påverka politikerna att ge mer pengar till missbruksvården.

Det finns i dag 150 alkoholkliniker i Frankrike i A.N.P.A.As regi och varje år tar man emot 50 000 personer för rådgivning och stöd. 1 500 beroendeläkare arbetar med missbrukare på dessa kliniker. En av dem är Michel Craplet, chefsläkare i A.N.P.A.A. Han är också ordförande i Eurocare, en europeisk, icke-statlig paraplyorganisation som arbetar förebyggande mot alkohol och andra droger.

Vi träffas på hans arbetsplats, kliniken Saint Cloud i Parisförorten Pont de St Cloud. Hit kommer patienter som har remitterats av företagsläkaren eller sociala myndigheter, för utredning och hjälp. Efter möte med läkare görs en individuell behandlingsplan upp, med eventuell medicinering, samtalsterapi och gruppsamtal.

DEN HÄR MULNA eftermiddagen samlas ett 30-tal vuxna alkoholister i ett avskalat rum i källarvåningen. En bardisk står längst bak. Här hänger Richard, Françoise, Edith, Sabine, Hervé och några till i väntan på att veckans gruppmöte ska börja. Men det enda som dricks är förstas kaffe och vatten.

– Tanken är att vi också ska ha vår bar. Men helt alkoholfri. Den är en symbol för vårt nya liv, säger Richard, som har varit nykter i tio år.

Stämningen är glad och öppen. Samtalen är visserligen konfidentiella,

PÅ KLINIKEN SAINT CLOUD.

men möjligheterna för en journalist med kamera att få delta är ändå förvånansvärt stora. Jag hade förväntat mig motstånd och stöppig byråkrati för att få vara med ute på fältet – men möts av öppna armar och prestigelöshet. Inställningen tycks vara att det är upp till var och en om man vill ställa upp med namn och bild. Ingen överordnad har några synpunkter.

Det hela känns motsägelsefullt. Å ena sidan uppges fransmän vara rädda att blotta sina innersta problem. Å andra sidan känns öppenheten större än i Sverige. Alla vill prata och berätta.

De flesta som är här har varit nyktra länge. De kommer ändå hit, vecka efter vecka, för stöd och samvaro.

– Ett sätt att inte glömma att detta är en sjukdom man aldrig kan bli helt frisk ifrån, säger Richard.

Den här gången kretsar samtalet just

kring huruvida man kan anses botad från sin alkoholism. Michel Craplet inleder. Han talar, till skillnad från Jean-Philippe Anris, om läkande, inte bot.

EN UNG KVINNA, nykter sedan sju månader, beskriver hur hennes familj tycker att hon nu borde kunna ta ett glas champagne när det är kalas, eftersom hon ju inte super längre.

– De fattar ju inte. Jag kan ju inte dricka alls, säger hon uppgivet.

Hon får råd och tips från de andra. Om huruvida man kan kalla sig frisk eller ej, går meningarna däremot isär.

– Ett ganska typiskt möte kring en banal, men ändå viktig fråga, kommenterar Michel Craplet efteråt.

Också deltagarna var ganska typiska. De flesta äldre, ungefär lika många män som kvinnor. De yngre, yrkesverksamma, kommer till möten på helgerna.

Michel Craplet berättar att man här på kliniken inte bara har gruppsamtal, utan även spelar teater, målar och skriver, som ett sätt att skapa meningsfull sysselsättning och samvaro.

Men hans arbete handlar inte bara om att hjälpa dem som missbrukar alkohol, utan också om att påverka politiker och lagstiftare, utbilda och informera all-

Varningsetiketter på vinflaskor

I oktober i år klubbades en lag om varningstexter för gravida på vinflaskor igenom i Frankrike. Veckorna innan hade det statliga hälsoministeriet kampanjer i press och på affischer; allt för att uppmärksamma fransmännen om att graviditet och alko-

hol inte hör ihop.

Men lagförslaget lades redan för två år sedan, efter att hälsoministeriet gjort en undersökning kring graviditet och alkohol.

Det visade sig att endast 19 procent av de gravida fick information om faran med att dricka

från sin läkare. 50 procent av fransmännen ansåg att det är mindre farligt att dricka vin och

öl, än starksprit. Och endast 20 procent ansåg att total avhållsamhet från alkohol är ett måste under graviditet. Övriga ansåg att det är möjligt att dricka "riskfritt". Förhoppningen är nu att, genom varningstexter och dekaler på vinflaskor, inställningen ska bli noll tolerans mot alkohol under graviditet. ■

MICHEL CRAPLET

“Det blir sakta bättre. Fler är upplysta om alkoholens verkningar och jämfört med hur det såg ut för 50 år sedan har konsumtionen nästan halverats.”

MICHEL CRAPLET

BERTRAND ABRAHAM I SITT TÄLT

Bertrand Abraham är hemlös sedan tio år. Nu bor han i ett grönt tält som frivilligorganisationen Medecins du Monde har skänkt, mitt i en korsning i stadsdelen Montmartre. Och han säger att han är nöjd.

En ölburk står strategiskt placerad invid hans fot, bakom hans rygg skymtar färgglada pytsar och annat nipper på en bädd av bylsigt täcke.

– Du vet, det här tältet är bra. Här har jag alla mina grejer och jag kan dra mig undan om jag vill. Mycket bättre än att bo på härbärge. Där snarar folk och så får man löss. Här får man vara lite privat, säger Bertrand Abraham och sätter sig på huk vid tältöppningen.

Där, utanför tältöppningen, blir han sittande av och till under några dagar. Han är ständigt kontaktsökande och hejar glatt på stressade parisare som hastar förbi. Synen är absurd.

– Tjena! Hur är läget med dottern idag? hojtar han till en mamma med en flicka i hampan. Kvinnan ler och vinkar tillbaka.

De flesta tycks känna igen Bertrand – och hans kompis Dominic, som bor i tältet bakom – och rygar inte nämnvärt inför hans snabbiga uppenbarelse. Tvärtom svarar alla vänligt på hans tilltal, även om ingen stannar för att prata. Kanske har några lärt sig den hårda vägen att om man stannar, så kommer man inte därifrån.

Bertrand har en svada som heter duga och han dukar upp de mest fantastiska historier. Ofta börjar han inbjudande med att säga ”skratta inte nu, men det här är faktiskt alldeles sant” eller ”vänta, gå inte, jag ska bara berätta en sak till”. Vad som är sant eller inte är förstås svårt att avgöra. Men han är rolig och sympatisk.

JAG FÅR VETA ATT han är född i Tibet, uppvuxen i Israel och bor i Paris sedan ett antal år. Han har betat av ett par fruar, varav en numera bor i Spanien. Han har sex barn som han inte har någon kontakt med och drömmer om en lya – eller åtminstone ett rum – uppe vid Sacre Coeur. För tio år sedan arbetade han som läkare på en vårdcentral. Men hur det kom sig att han ramlade ner

10 000 hemlösa på Paris gator

“Tälten syns och synliggör därmed de hemlösa i Paris, vilket förhoppningsvis kan få människor att tänka till och kanske bidra till en förbättring av deras förhållanden.”

GRACIELA ROBERT

I mitten av oktober hade Röda Korset en manifestation för de hemlösa i Paris. I det färgglada “trädet” har folk hängt upp lappar där de skrivit ned sina tankar om hemlöshet.

FOTO: LEIF CARLSSON

från karriärstegen och hamnade på gatan lyckas jag inte få ur honom.

Dagarna tillbringar han numera invid sitt tält.

– Jag kan inte lämna det, för då blir alla mina grejer stulna. Fast Dominic är okej, säger han och flinar. Var tvättar han sig och var äter han?

– Här och där. Tvättar mig gör jag ibland på härbärgen, säger han och berättar att när han tröttnar på en plats tvinnar han helt sonika ihop sitt tält, som fungerar på samma sätt som enkla barntält. Lite trixiga att få ihop, men enkla att slå upp med ett handgrepp. Sedan tar han tältet på ryggen som en rygsäck och ger sig av. Han tycker att tältet har givit honom större frihet och mer privatliv på en och samma gång. En lysande idé helt enkelt.

MEN ALLA ÄR INTE av samma uppfattning. När Medicens du Monde förra sommaren började skänka tält till hemlösa höjdes en del kritiska röster. Bland annat frivilligorganisationen Emmaus, som menade att man genom att skänka tält tog fokus från den viktiga målsättningen att erbjuda de hemlösa riktiga boenden, i stället för tillfälliga.

– Men vi anser att det är en lång väg kvar innan vi når dit och under tiden måste de hemlösa få en chans att bo värdigare än under pappkartonger, säger Graciela Robert, ansvarig för Medicens du Mondes arbete med hemlösa i Paris.

Förutom skyddsaspekten handlar organisationens tältaktion också om att väcka uppmärksamhet och opinion.

– Tälten syns och synliggör därmed de hemlösa i Paris, vilket förhoppningsvis kan få människor att tänka till och kanske bidra till en förbättring av deras förhållanden.

Hittills har Medicens du Monde skänkt cirka 500 tält och nya portioneras ut i en jämn ström. Ändå är det långt kvar innan alla cirka 10 000 hemlösa i Paris har ett tält. Alla vill kanske inte heller ha ett.

– Behoven ser olika ut. Det finns härbärgen, men alla får inte plats där och alla vill inte heller vara där. Många härbärgen öppnar, men slår sedan igen efter ett tag. Det finns ingen trygghet eller kontinuitet. Men klart är att behoven av tak över huvudet är oändligt mycket större än franska staten och frivilligorganisationerna kan erbjuda. Det har blivit lite bättre under senare år, men det finns fortfarande

massor att göra. Det vi tyvärr ser i dag är fler kvinnor och barn på gatorna, säger Graciela Robert.

Liksom i Sverige har många av de hemlösa blandad problematik. Det är en hel del psykiska sjukdomar samt tunga droger och alkohol. Framför allt är alkoholmissbruk vanligt, eftersom alkohol är så lätt att få tag på. Orsakerna till hemlösheten stavas skilsmässor, arbetslöshet, äldre som inte vill till ålderdomshem, fattigdom, mental ohälsa.

– Regeringen brottas med det här, men det behövs ett nytt synsätt för att något ska förändras. Fler individuella insatser behövs, i stället för som det är nu, gruppinsatser. Man måste se varje individs förmåga att återanpassa sig till samhället. Dessutom behövs många fler som erbjuder hemlösa mat och husrum till exempel. Coeur du Restos är en sådan organisation; man driver en restaurangkedja runt om i Paris dit hemlösa får komma och äta gratis.

Medicens du Monde åker ut fyra kvällar i veckan och besöker hemlösa tillsammans med läkare och sjuksköterska. Just den här kvällen är det Cyril, sjuksköterskan Ellinor, och psykiatern Jaqueline, som i en vit minibuss åker ut till de hemlösa. Ellinor och Jaqueline är pensionerade och gör denna ideella insats av solidariska skäl. Cyril är yngre och avlönad av Medicens du Monde.

KVÄLLSTUREN BÖRJAR STRAX efter nio och Cyril ratar sig vant genom Paris fortfarande hektiska trafik. Snart blir gatorna tommare och mörkare. Jag har ingen aning om var vi är, men så dyker ett glittrande Eiffeltorn oväntat upp och jag inser att vi befinner oss i Paris absoluta hjärta. Regnet strilar tröstlöst över blänkande gatstenar och där någonstans, i ett prång invid en igenbommad butik ligger en halvklädd, mörkhyad man direkt på marken. Den vita bussen stannar, Ellinor och Cyril springer ut. De försöker få kontakt med mannen, som bara sluddrar. Ellinor gissar att han är i delirium.

– Han ser inte ut att ha tillräckligt med tänder för att ens kunna äta en smörgås, konstaterar hon.

Efter en stund ger hon upp. Mannen går inte att nå, han kan inte ens tala om vad han heter. I ett annat prång ligger en man med asiatiskt utseende nerbäddad under ett täcke. Han är lugn och stilla och säger att han inte behöver något alls. Jo, kanske en kopp varmt té. Téet levereras i en pappmugg och Jaqueline skriver upp hans namn och status i en pärm. Alla de träffar under den fyra timmar långa turen skrivs upp, så att nästa lag ska ha koll på vilka de har besökt, om något särskilt har hänt och vilka behov som finns. Därefter en vänlig klapp på armen och så upp på bussen igen. Under natten träffar vi många hemlösa av varierande ursprung. Många kommer från Asien, Afrika och Polen. En del flyttar runt mellan olika länder. Nästan alla lig-

ger synliga på gatan, eller i anslutning till någon butikslokal.

– Det förekommer mycket våld bland de hemlösa. Ju mer synliga de är, desto mindre är risken att bli rånad eller slagen, säger Jaqueline.

Alain och Nana, som vi träffar senare under turen, skiljer sig lite från de övriga. De är vakna och verkar ganska uppåt. Nana, som kommer från Senegal, dyker fram bakom några lådor, och tar tacksamt emot en skinksmörgås och en kopp té. Alain pladdrar på om bilarna som står parkerade längs gatan och säger att en av dem – den finaste – är hans. I en annan bil sover en kompis. Cyril är där och kollar, men ser ingenting genom de mörka rutorna.

NATTEN ÄR KALL OCH RÅ. Det känns överkligt att alla dessa människor lever på gatan, utan mer skydd än några kartonger och kanske ett täcke. Nana undrar om hon kan få ett tält.

– Absolut. Men inte just i dag. Vi har inte hunnit måla dit vår logga på de nya tälten, förklarar Cyril vänligt.

Stämningen är över lag god. Det mobila teamet har ett värmande ord till alla och delar frikostigt ut mjuka kakor, smörgåsar och té. Någon ber Cyril ringa de sociala myndigheterna, vilket han omedelbart gör, eftersom han har ett internt direktnummer. Efter ytterligare en vända med minibussen har vi besökt ett femtontal hemlösa, alla i centrala Paris. De utgör ändå bara en bråkdel av alla som gömmer sig bakom tidningar, kartonger och i prång. ■

Psykiatern Jaqueline och sjuksköterskan Ellinor från Medicens du Monde hjälper en psykisk sjuk kvinna som lever på Paris gator.

Arbete som ger glädje

I Timrå får alla chansen

Att ge människor som har svårt att komma in på arbetsmarknaden ett arbete är inte bara en mänsklig vinst, utan också en ekonomisk. Det har man insett i Timrå.

– Det här är den enda ingången, säger Peter Nordström när han tar emot på Verkstadsvägen i Timrå.

Han pekar på gallret i dörren, med en snidad hammare och skiftnyckel i ett sinnrikt mönster.

– Vi ger verktyg till dem som kommer hit. Och gallret är tillverkat av en av dem, säger han stolt.

Peter Nordström är rehabiliterings-samordnare i lokalerna på Verkstadsvägen, som är hjärtat i verksamheten för kommunens arbetsmarknadsenhet.

Via den enda ingången kommer alla som av olika anledningar har svårt att komma ut på den öppna arbetsmarknaden. Några är missbrukare, andra har gått in i väggen eller fått arbetsskador. Hit kommer människor dels via socialförvaltningen, dels via psykiatrin eller frivården. I fjol var det 185 personer, i år ser det ut att bli något fler.

– Vi utgår från att Kalle kommer hit och vill ha sysselsättning. Då gör vi upp en plan, i samråd med Kalle och alla berörda, till exempel socialekreterare och försäkringskassa, förklarar Peter Nordström.

I planen ingår samtalskontakter och friskvård. Alla som är inskrivna vid

Arbetsmarknadsenheten (AME) har träff med sin kontaktperson en gång i månaden. Om allt går bra, slussas Kalle så småningom ut på den öppna arbetsmarknaden.

– Vi har hela tiden personen i fokus, förklarar Peter Nordström. Och man har alltid möjlighet att komma igen.

– Om Kalle har supit till igen, börjar planeringen om. Då får han först 100 procent öppenvård, och vi hittar någon annan som gör hans jobb. När han varit nykter tre månader, får han börja jobba igen – i kombination med samtal och återkommande drogtester.

TILLSAMMANS MED Peter Nordström och hans kollega Monica Alvåg går vi runt i huset, en gammal yrkesskola med bra lokaler för snickeri och verkstadsarbete. Närmaste granne är Erikshjälpen, en stor second hand-rörelse med kristna förtecken och stort behov av arbetskraft.

– Världens bästa praktikarbetsplats, säger Peter Nordström. Här får man hämta, sortera, stryka, prismärka, stå i kassan.

I verkstaden träffar vi Niklas Ahlberg, som står vid kapbordet och tillverkar galler. Här repareras också cyklar som sedan säljs av Erikshjälpen.

– De flesta arbetsledarna kommer själva via AME, säger Peter Nordström. Det ser vi som en resurs, de har mer förståelse för dem som behöver stöd.

Monica Alvåg har varit förskollärare. Av olika orsaker började hon arbetsträna på Verkstadsvägen, och nu är hon fast anställd. ▶

I snickeriet gör Katrin Eriksson en vacker trädgårdssoffa med en gammal murken soffa som modell.

- Jag stormtrivs, för jag älskar att jobba med människor, säger hon. Här har jag också stor hjälp av min pedagogiska utbildning.

Medan vi går runt, byter hon och Peter Nordström några ord med alla vi möter. De ger sig tid att berömma, fråga hur det är, visa att de bryr sig.

– Det är mycket coaching, säger Peter. Människor får visa vad de kan, och det får dem att växa. Men de måste ha viljan att förändra sitt liv. Annars är det ingen idé.

HOS ERIKSHJÄLPEN sorteras begagnade kläder. Allt som går att sälja hamnar i butiken, resten pressas i balar och skickas till fattigare länder.

Siv Rylander sorterar dam- och herrkläder – sommar för sig och vinter för sig. Det blir 25-30 säckar varje dag.

Hon har tidigare bland annat jobbat i affär och på bensinmack. Men arbetet och tempot slet på kroppen. Idag är hon glad att få jobba i sin egen takt.

– Här trivs jag, säger hon och visar med hela kroppen att hon menar det. Jag längtar till jobbet varje dag.

Kjell Lind sköter en maskin som pressar säckarna med sorterade kläder till balar.

– Kjell är otroligt duktig på det här, säger Peter Nordström.

Kjell hör det och ser nöjd ut. Han är före detta missbrukare och kom hit via öppenvården. Nu har han varit här ett år.

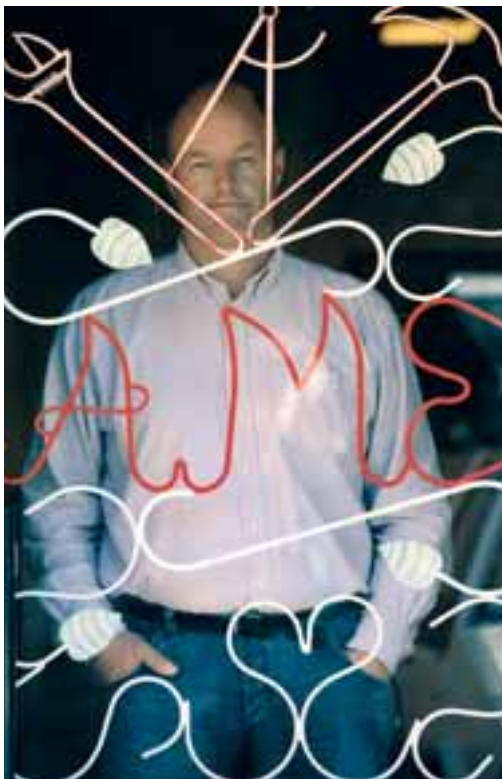
– Tidigare har jag jobbat med däck i 25 år, berättar han. Men det fanns en period när jag inte ville leva. Nu har jag vaknat upp och insett att jag inte behöver dricka sprit.

Visst har han haft återfall, men det blir allt längre mellan dem.

– Nu går jag på möten tre gånger i veckan, så nu går det bättre.

LASSE BACKLUND ÄR chef för Arbetsmarknadsnadsnheten i Timrå kommun. 2004 gjorde han en utredning som utmynnade i ett förslag om en gemensam rehabiliteringssluss för alla olika åtgärder. De som arbetar här får ersättning från olika kassor – lön, praktik, lönebidrag, Offentligt skyddat arbete (OSA), plusjobb – men annars är de här på samma villkor.

– Det fungerar så bra som jag trodde – och lite bättre, säger Lasse Backlund. Vi

Peter Nordström tar emot vid "den enda ingången" till Arbetsmarknadsnadsnheten.

Åke Larsson har inget emot att hugga i för att ge fler en meningsfull tillvaro.

”Hela tiden försöker vi anpassa jobbet efter individen. Den som visar att han eller hon kan mer får mer krävande uppgifter. Den som inte klarar av ett tyngre jobb får något lättare.”

LASSE BACKLUND CHEF FÖR ARBETSMARKNADSENHETEN I TIMRÅ

utgår från individen, ser vad han eller hon behöver och försöker hitta lämpligt jobb.

Förutom att en massa arbetsuppgifter blir utförda, som annars inte skulle bli det, har pengar som annars skulle gå till försörjningsstöd (socialbidrag) använts till praktikersättning eller lön. Försörjningsstödet har sedan 2003 minskat från 14 miljoner till 12 miljoner kronor om året. Men den största vinsten är ändå att så många fått tillbaka arbetsglädjen och tron på sig själva.

– Hela tiden försöker vi anpassa jobbet efter individen. Den som visar att han eller hon kan mer får mer krävande uppgifter. Den som inte klarar av ett tyngre jobb får något lättare.

För Lasse Backlund handlade det om

att riva murarna, ”se koncernen Timrå” och hitta lösningar.

– Det kostar en del att anställa folk. Men andra delar av kommunen tjänar på det. AME tar kostnader som genererar vinster till andra delar av kommunen. Och vi sparar miljoner på varje person vi får ut i arbetslivet.

VID VÅRT BESÖK är 27 personer inne i verksamheten på Verkstadsvägen och 22 hos Erikshjälpen. Dessutom finns 15 personer från statliga Samhall här.

– Vi ser ingen skillnad. De är också här, säger Monica Alvåg.

Ute i samhället jobbar ytterligare 30 personer i Punkten, som också tillhör AME. De håller till på andra sidan vägen.

– Vi gör sånt som annars inte skulle bli

utfört, säger Åke Larsson, som är arbetsledare. Vi jobbar med hemservice – klipper gräs och skottar snö, vi röjer sly och hugger ved, och vi hjälper till med flyttning.

I år har de också byggt busskurar – stabila kurar av trä som är svåra att slå sönder – och renoverat sjöbodan på Åstön, som del av ett EU-projekt.

Vid Punkten arbetar också en grupp från socialpsykiatri. De fäller träd, hugger ved och säljer, i första hand till pensionärer.

– Här jobbar ett gäng original, säger Åke Larsson med mycket värme i rösten. Det är inte alltid de presterar så mycket, men de har någonstans att gå.

Han beskriver sig själv som ett lysande exempel på vad arbetet kan betyda.

– Jag har 24 års missbruk bakom mig. Jag muckade hit till kommunen 1995-96, och sen har jag inte varit härifrån.

– En gång missbrukare alltid missbrukare, tillägger han. Men alla ska få de chanser de behöver.

De är noga med att inte ta jobb från dem som har vanlig anställning i kommunen. Då får de problem med facket.

– Det är lite tjuvigt ibland, erkänner Åke Larsson. Men det är smällar vi får ta.

– Det är viktigt att ha bra kontakt med facket och förankra det vi gör, säger Peter Nordström.

Ingen anställd har behövt sluta, så på det viset har man inte tagit jobbet från någon. Men det händer att tjänster dras in, när någon går i pension, och jobbet i stället utförs av AME. ■

Nya bud från regeringen

SEDAN REPORTAGET GJORDES har den nya regeringen förklarat att plusjobben ska upphöra 2007/2008. Anställningsstödet ska också försvinna, liksom dagens bidrag för ungdomsverksamhet.

– Det är svårt att säga direkt vad det får för konsekvenser säger Lasse Backlund. Vi förlorar verktyg som betyder mycket för att få folk att komma igång. Men på något sätt måste vi försöka hitta nya möjligheter att bygga plattformar för dem som behöver det.

Oppositionspolitik är inget för Maria Larsson som vill se sina idéer förverkligade. Åren i riksdagen var "träldom" jämfört med kommunpolitiken i Gnosjö, där hon var med och styrde. Nu stortrivs hon som äldre- och folkhälsominister med makt att förändra.

Makt att förändra

Maria Larsson fri från oppositionens "träldom"

Svaret kommer direkt, lärare som hon är och van att sätta betyg.

– Det blir en fyra, på en femgradig skala, säger den nye folkhälsoministern Maria Larsson, som är lärare, när jag ber henne ge ett omdöme om den borgerliga regeringens första två månader.

Det höga betyget gäller framför allt regeringsförklaringen, som är ett resultat av många månaders förhandlingar inom Alliansen, och fyrpartiregeringens första budget som togs fram desto snabbare. Sex dagar var den tid som stod till buds.

– Med tanke på den korta tiden är det fantastiskt att vi fått med så mycket av den politik vi gått till val på, tycker folkhälsoministern. Men det är klart att jag önskar att allt skulle vara färdigt, så att vi inte behövde börja med att tillsätta nya utredningar.

– Sen var det förstås olyckligt att en del annat tog uppmärksamhet från politiken och trist att två ministrar tvingades avgå. Men jag tycker ändå att vi har hunnit uträtta mycket.

Hon saknar inte direkt jobbet som lärare, även om det händer att elever och föräldrar frågar när hon tänker komma tillbaka. Men erfarenheterna

från skolan har hon nytta av i det politiska arbetet.

– Absolut! Jag är van att stå inför en publik och prata, jag kan läsa av min publik och märker direkt om någon inte hänger med.

Maria Larssons politiska intresse väcktes tidigt.

– Jag har alltid velat påverka samhället där jag lever, säger hon.

Därför var det inte konstigt att hon blev elevkårsordförande både i högstadiet och i gymnasiet.

– Jag såg saker som jag ville förändra och hade idéer om hur de skulle fungera bättre. Och jag upptäckte snabbt att det var lättare om vi var flera som kunde sluta oss samman.

Hon engagerade sig tidigt i kommunpolitiken hemma i Gnosjö och har bland annat varit ordförande i kulturnämnden

– Där var vi (de borgerliga partierna) i majoritet, så där kunde jag vara med och få saker att hända.

1998 BLEV HON INVALID i riksdagen. I åtta år har hon tillhört oppositionen.

– Det kändes som träldom, säger hon med en väl-talig grimas. Jag är handlingsinriktad och vill få något gjort.

Maria Larsson har roligt på jobbet. Som minister har hon möjlighet att omsätta sina idéer i praktisk politik.

► – Därför känns det så fantastiskt nu att sitta i regeringen och få arbeta med frågor som jag brinner för. Äldre frågor är ju något som vi kristdemokrater prioriterat inför valet, och dem och folkhälsofrågorna har jag jobbat med i Alliansens välfärdsgrupp.

Vilken är den viktigaste folkhälsofrågan?
– Att se till att människor kan leva så friska och positiva liv som möjligt, var och en utifrån sina förutsättningar, är Maria Larssons programförklaring.
– Att bygga folkhälsa är ett långsiktigt projekt, förklarar hon. Därför vill vi satsa särskilt på barn och ungdom. Det är förstås viktigt att stävja alla slags missbruk, och det måste vi göra. Men det bästa sättet att bygga hälsa är att förebygga ohälsa.

Det synsättet brukar inte vara så lätt att hävda i budgettider, när ohälsan kräver allt större resurser för vård och omsorg.

– Där har jag ett bra exempel från min hemkommun, säger Maria Larsson. Vår personalchef räknade ut hur mycket man skulle tjäna om alla anställda i kommunen hade en sjukdag mindre varje år. De siffrorna övertygade politiker i alla partier om att det var värt att anställa en friskvårdskonsulent – inte som ett tillfälligt projekt utan permanent. Och det har minskat både sjukfrånvaro och missbruk.

INTE MINST NÄR DET gäller alkohol och andra droger vill hon satsa på förebyggande arbete.

– Regeringsförklaringen är tydlig. Vi ska minska konsumtionen, för vi vet att det har betydelse för hur många som blir lidande och hur stora samhällets kostnader blir. Där har vi två aktiva instrument, som visat sig förhållandevis verksamma – försäljningsmonopolet (Systembolaget) och höga skatter på alkohol.

Maria Larsson gick snabbt efter regeringsbildningen ut och sa att det inte var aktuellt att sänka några alkoholskatter. Lika snabbt förklarade Fredrik Reinfeldt att moderaterna fortfarande vill ha en skattesänkning. Det verkar inte bekymra henne.

– Det står inget i regeringsförklaringen eller budgeten om skatterna, säger hon bestämt. Och vi har inte haft några diskussioner om dem inom Alliansen.

– Om frågan återkommer, får vi ta ställning till den då, fortsätter hon. För visst finns det olika uppfattningar, både mellan och inom partierna. Men vi kristdemokrater vet var vi står. Vi vet vad en skattesänkning för med sig. Det är bara att titta på Finland, där sänkta skatter lett till ökad konsumtion och ökade skador. Så för mig är valet enkelt.

Maria Larsson har välkomnat EU-kommissio-

nens förslag till alkoholstrategi, som av andra bedömare avfärdats som tunn och urvattnad. Hon har kallat den ett viktigt första steg.

– Kritikerna har underskattat betydelsen av att det blev en strategi, säger hon med skärpa i rösten. Det hängde på gårdsgården! Det vet jag, för jag var med.

– Tidigare har alkohol bara betraktats som en livsmedels- eller konsumentfråga. Nu har kommissionen slagit fast att det är en folkhälsofråga. Och alla kommissionärerna var överens!

Om det här förslaget är första steget, vad är då nästa steg?

– EUs hälsoministrar har ett stort arbete med att följa och följa upp arbetet och kräva återrapportering från alla länder. Det kommer att bli tuffa krav på skärpning om de inte gör något, lovar hon inför sitt första möte med de europeiska kollegorna.

”Regeringsförklaringen är tydlig. Vi ska minska konsumtionen, för vi vet att det har betydelse för hur många som blir lidande och hur stora samhällets kostnader blir.”

MARIA LARSSON

I flera tal har Maria Larsson förklarat att hon vill ha ett nära samarbete med frivilligorganisationer. Men hur det samarbetet ska se ut vill hon inte säga något om ännu.

– Jag vill först lyssna in organisationerna, förklarar hon. Men för mig var det viktigt att ge en signal om att jag ser dem som oerhört viktiga i det här arbetet.

– Där finns otroliga mängder kunskap, kompetens och engagemang. De kan ofta göra insatser långt utöver vad en statlig tjänsteman kan.

DE SENASTE MÅNADERNA har det inte funnits många timmar över för annat än politik för Maria Larsson. Men annars ser hon till att ha tid för familjen och vännerna.

– Det gäller att hålla tag i det bestående livet. Här sitter jag nu i fyra år. Vad som händer sen är det ingen som vet.

– Och hemma i Gnosjö har jag bra sanningssägare, som talar om när jag gör fel.

Hon försöker också hinna vårda sin egen hälsa –

– Jag vill ha ett nära samarbete med frivilligorganisationerna, förklarar Maria Larsson. Där finns otroliga mängder kunskap, kompetens och engagemang.

långpromenader för kroppen och skönlitteratur och teater för själen. En given favorit är Vilhelm Moberg.

– Jag är ju smålänning, och jag tycker mycket om det han skrivit. Det är kraftfullt, essensrikt och ett levandegörande av historiska skeden.

I familjen Larsson är det flera som håller på med sång och musik, men själv är hon mer intresserad av teater. Något av det roligaste hon varit med om är teaterprojektet ”En helig anda”, där amatörer och professionella skådespelare tillsammans uppförde

två nyskrivna pjäser om den moderna Gnosjöandan.

– Det var fantastiskt att se något växa från en idé som man delade med två-tre personer till 300 medlemmar i en förening och så småningom en angelägenhet för hela bygden.

– Många sömnlösa nätter men en jättekul resa, tillägger hon.

Ett omdöme som nog lika gärna kunde gälla det politiska arbetet – så länge hon får vara med och driva igenom sina idéer. ■

**FAKTA/
MARIA
LARSSON**

Ålder: 50 år

Hemort: Gnosjö

Familj: Man och tre barn

Bakgrund: Mellanstadielärare, kommunpolitiker, riksdagsledamot sedan 1998

Aktuell: Äldre- och folkhälsominister i den nya regeringen

Drivkraft: Ser saker som är fel och vill rätta till dem

Intressen: Familjen, långpromenader, teater och Vilhelm Moberg

Julgåvan

SKÄNKER GLÄDJE OCH GOTT SAMVETE

Skänk en slant till hemlösa, utsatta kvinnor, u-länder eller något annat behjärtansvärt, i stället för att ge de anställda en traditionell julklapp. Så tänker allt fler företag kring jul. Men är det bara av välvilja vi skänker, eller är det också ett sätt att döva vårt samvete i julklappsfrossartid?

Nu är det IOGT-NTOs tur. Från och med i år har de anställda i nykterhetsrörelsen fått välja – julklapp eller pengar till vår internationella verksamhet.

– Frågan om julkappens vara eller icke vara har väckts av flera anställda, som tycker att de har allt, och hellre skulle skänka pengar till något bra ändamål. Vi funderade på hur vi kunde hörsamma detta och bestämde att i år får alla välja mellan att få en julklapp eller skänka ”sin” del till IOGT-NTOs internationella verksamhet. Ungefär en tredjedel har gjort ett aktivt val, vilket innebär att de har svarat ja på en mailförfrågan om att skänka pengar. Den som inte svarar får sin julklapp som vanligt, säger Eva Persson, personalansvarig på IOGT-NTO.

Orsaken till att man har valt att låta de anställda välja typ av present, i stället för att bestämma att julklappen i år ska bestå av en ideell gåva, är att det

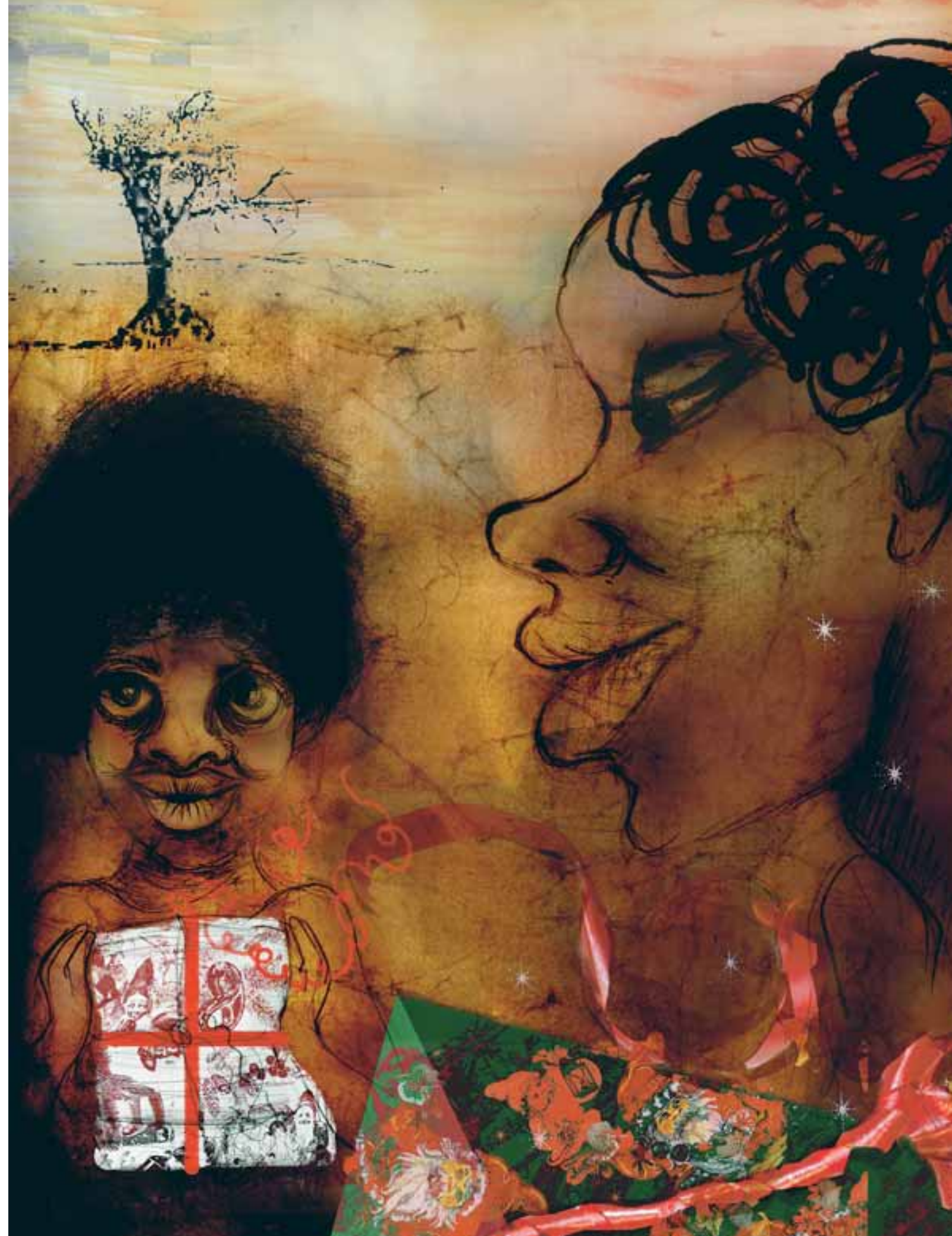
finns folk som faktiskt tycker om att få sin julklapp, precis som vanligt, menar Eva Persson.

Hon tror inte att de som valt julkappen behöver känna dåligt samvete för att de inte gjort ett altruistiskt och ”politiskt korrekt” val – även om funderingar i den riktningen självklart kan uppstå. Är man en sämre människa om man egoistiskt väljer en julklapp?

– I det här fallet så är det ju bara den som gör ett aktivt val, som skänker pengar. Gör man inget, så får man en julklapp. Att man inte svarat på mailet kan ju bero på många saker. Att man glömt eller varit borta från jobbet till exempel, säger Eva Persson.

Hon tror att det här kan bli en trend för kommande år. Kanske försöker man rikta gåvan lite mer, mot ett särskilt projekt. Då brukar givarbenägenheten att öka. En annan tanke är att ha en ideell gåva vartannat år. ▶

Vi ger alltmer gåvor till biståndsorganisationer som Röda Korset i juletid. Är det en ökad givmildhet eller bara ett sätt att känna oss duktiga? Vi skänker en slant till ”stackarna i Afrika” och fortsätter sedan att leva vårt liv som vanligt.

► Men att helt ta bort vanliga julklappar tror Eva Persson inte på.

–Nej, efter några år tror jag att folk skulle sakna dem.

Att skänka pengar till humanitära verksamheter är numera vanligt bland stora företag. Om det vittnar inte minst de ideella organisationerna. På Stadsmissionen har man sett en stadig ökning av julgåvor från företag sedan mitten av 1990-talet. Förra året fick man in drygt 2 miljoner kronor från företag, inklusive annonser i dagspressen kring jul, där hela annonssumman går till Stadsmissionens verksamhet. Man anordnar också julkonserter, som företag köper biljetter till.

På Röda Korset fick man förra året in 2,5 miljoner kronor från företag kring jul, vilket är 10 procent av hela årets gåvor.

– Det är inte bara stora företag som skänker pengar, utan även små enmansföretag och från alla branscher. Trenden är helt klart att företag i allt högre utsträckning väljer att skänka pengar i stället för paket till de anställda, säger Bitte Gernandt på Röda Korset.

I år har man valt att satsa på den nationella verksamheten – som inte är lika välkänd som den internationella.

– Vi har märkt att intresset ökar om man kan beskriva exakt vilket ändamål pengarna ska gå till. Ju luddigare, desto svårare är det. Vi får många samtal från företag som vill veta var pengarna hamnar. De vill ofta stödja något särskilt projekt, som känns angeläget för just dem.

PÅ TCO HAR MAN valt en annan linje. Där ger man bort ”rättvisemärkta” julgåvor.

– Vi tyckte att det passade oss, som fackförbund, bra. För tredje året i rad samarbetar vi med Fair Trade, som garanterar att produkterna är tillverkade på ett rättvist, ekologiskt och etiskt sätt, säger Nelson de Macedo administrativ chef på TCO.

Han berättar att de anställda uppskattar gåvorna, och tanken bakom. Julklapparna består ofta av matvaror och olika köksattiraljer, som skålar eller liknande. I år får de anställda rättvisemärkt choklad från Guinea.

– Julklapparna delas ut i samband med en stor julfest som vi anordnar. Därför känns det bra att ha något personligt att ge direkt i handen, säger Nelson de Macedo.

Varför väljer företag att skänka pengar eller på olika sätt bidra till en rättvisare värld?

Bitte Gernandt på Röda Korset tror att det handlar mycket om good-will för företaget. Och att det är ett enkelt sätt att lösa det här med julklappar.

– Det är modernt och ligger i tiden. Nya sätt att

ge uppstår hela tiden och naturligtvis ökar viljan att ge just kring jul. Som ett led i detta kan man nu exempelvis ”runda upp” summan man handlar för på H&M och överskottet går till Röda Korset.

Är vi männe på väg att bli mindre materialistiska – eller handlar givarbenägenheten om att döva ett dåligt samvete?

ETNOLOGEN AGNETA LILJA tror att vi är på väg in i en period där konsumtionen för många känns övermäktig – och lite osmaklig. Bara i år förväntas svenskarna spendera 50 miljarder kronor på julklappar.

– Efter de senaste årtiondenas överflöd och lyx, tycker många att det inte känns riktigt rätt med flådiga gåvor. Vi handlar prylar som aldrig förr – för att vi har möjlighet – samtidigt som vi har allt vi behöver. Julklappen, som något man behöver och

I år beräknas svenskarna spendera 50 miljarder kronor på julklappar, vilket såklart är nytt rekord. Men även gåvor till välgörande ändamål ökar för varje år.

“Efter de senaste årtiondenas överflöd och lyx tycker många att det inte känns riktigt rätt med flådiga gåvor.”

ETNOLOGEN AGNETA LILJA

har längtat efter, har spelat ut sin roll. Den blir bara en symbol, åtminstone för de vuxna. Därför känns det bra att ge pengar till något gott ändamål, säger hon och fortsätter:

– Man har kanske innerst inne dåligt samvete för att man shoppar dyra prylar till sig själv. Men om man samtidigt också skänker pengar till behövande, så minskar det dåliga samvetet. Man har gjort

ENKÄT/VAD TYCKER DU OM ATT FÅ VÄLJA MELLAN ATT SKÄNKA PENGAR ELLER FÅ EN JULKLAPP FRÅN IOGT-NTO?

MAJNA CIBER, IOGT-NTO

■ Jättebra! Vi lever så hektiskt och tänker sällan på de som har det svårt. Men här får man en möjlighet. Man får ju så mycket julklappar ändå. Jag har valt att skänka pengar.

LIZETTE MASTERON, IOGT-NTO

■ Bra med ett alternativ. Man använder ju inte alltid julklappen man får. Dessutom lämnar man ju ifrån sig något som man ändå inte har fått i handen - det känns knappast som en uppoffring! Jag har valt att skänka pengar.

DAVID PERSSON, UNF

■ Det är bra att pengarna går till något meningsfullt, och att man själv kan välja om man vill bidra. Det är ju svårt för ett företag att få fram en gåva som alla gillar. Men själv har jag glömt att göra ett val, så jag kommer att få en julklapp.

PONTUS LANDSTRÖM, JUNIS

■ Det är konstigt! Risken finns att personalen får dåligt samvete, om de inte väljer ”rätt”, alltså den oegennyttiga gåvan. Jag tycker det hade varit bättre om man inte hade fått ett val, utan att IOGT-NTO hade bestämt att skänka pengar i år. Själv ser jag fram emot att få min julklapp!

en god gärning, säger hon och poängterar att shopandet i dag ofta handlar om en massa annat än rena behov.

– Många jobbar mycket och tröstar sig med att konsumera. Konsumtionen är också ett symptom på att vi lever i en instabil, global ekonomi. Inget är beständigt. Därför att attityden att man lever här och nu och unnar sig det man vill ha. Det långsiktiga tänkandet har gått förlorat.

Agneta Lilja tycker att det ideella givandet är positivt över lag, eftersom det kommer många behövande till godo. Samtidigt blir det en slags markör för vad som anses ”rätt” och politiskt korrekt.

– Den som väljer att frossa i prassliga julklappar anses nog som lite barnslig. Är man en vuxen och ansvarstagande person, eller företag, vet man vilket val som är det ”rätta”. ■

Media med förstånd

I Göteborg finns ett unikt mediecenter. Grunden Media är en förening med förstånds-handikappade som producerar radio, tidningar och video-filmer. Det senaste projektet är den kontroversiella kalendern "Människor som utmanar samhället".

I en källare på Jungmansgatan 14 ges människor med intellektuella funktionshinder utrymme att använda sin fantasi. Bakom den oansenliga entrén döljer sig en vidsträckt lokal med bland annat radiostudio, tidningsredaktion och filmredigeringsrum. 35 personer har sitt dagliga arbete här. Vad de ska göra får de bestämma själva. Verksamheten drivs nämligen av deras egen förening Grunden Media som går runt ekonomiskt genom att sälja platser för daglig verksamhet till kommunen.

De största succéerna hittills är filmerna Klick – med eller utan strumpor och Klickers – jag spelar ingen roll. De har bland annat visats på Göteborgs Filmfestival och är de första filmer där förståndshandikappade skildrar kärlek, sex och samlevnad ur sitt eget perspektiv.

ÅRETS STORA PROJEKT är att göra kalendern "Människor som utmanar samhället" som ska vara klar i november. Flera av bilderna togs redan förra året tillsammans med fotografen Mija Renström och i år används de som teman för varsin månad. I september är temat religion och då ska det skrivas tidningsartiklar, produceras radioprogram och göras videofilmer utifrån det.

– Vi har haft en vägg till varje bild där vi sätter upp ord och tankar, säger Annica Andersson som är konstnärlig ledare för kalenderprojektet.

Liksom alla Grunden Medias produktioner präglas kalenderprojektet av lika

Magnus Carlsson som transsexuell.

"Det var hemskt. Folk trodde att jag var hemlös på riktigt"

MAGNUS CARLSSON

Magnus Carlsson, klädde ut sig till uteliggare och gick ut på Göteborgs gator.

delar humor, allvar och värme. Det mest spektakulära temat var transpersoner. De bjöd in professionella dragkings och låt både killarna och tjejerna byta kön.

– Det var jättekul. Det var en upplevelse att prova på ett annat kön, säger Magnus Carlsson, en av Grunden Medias medarbetare som inför dansuppvisningen

bland annat tog bort allt hår på bröstet för att det skulle bli trovärdigt.

– Det skapade många diskussioner om manligt och kvinnligt. Det vi vill säga med kalenderbilden är att du får vara hur du vill och sedan finns det även förstånds-handikappade som är homosexuella, säger Annica.

Ett annat tema är hemlöshet vilket initierades av Magnus Carlsson. När han skulle flytta hemifrån för två år sedan bestämde kommunen över hans huvud att han skulle flytta till ett gruppboende.

– Jag ville bo i en egen lägenhet. Men kommunen ville inte, de tyckte att jag behövde för mycket hjälp. Därför fick jag flytta till ett gruppboende. Men nu trivs jag bra där, säger Magnus.

Frustrationen över att inte själv få bestämma över sitt boende skapade tankar om maktlöshet och hemlöshet. Magnus klädde ut sig till hemlös och gick ut på gatan i centrala Göteborg.

– Det var hemskt. Folk trodde att jag var hemlös på riktigt, säger Magnus.

BILDERNA HANDLAR OFTA om utanförskap och samhällets fördomar. Syftet är att skapa eftertanke och förståelse hos allmänheten, men också hos politiker. En förhoppning är att Göran Persson ska ha kalendern på sitt arbetsrum och därmed dagligen påminnas om de förståndshandikappades situation.

Bilden till temat politik visar en dam som håller sju motsträviga hundar i koppel. En av "hundarna" är förståndshandikappad. Det är ett komiskt och utlämnande sätt att visa hur de uppfattar politiker.

– Det är svårt för föreningen att bli tagen på allvar av politiker. I och med att det endast är funktionshindrade i styrelsen blir det väldigt starkt för politiker och tjänstemän när det är möten. Det skapar en hel del extra jobb för vår styrelse, säger Peter Mattsson, verksamhetsansvarig på Grunden Media.

Grunden Media ingår i den större föreningen Grunden med 500 medlemmar.

Peter Mattsson, tv, är verksamhetsansvarig på Grunden Media. Annica Andersson är konstnärlig ledare för kalenderprojektet och Magnus Carlsson, medarbetare på Grunden Media.

Från början var Grunden en ungdomssektion inom FUB (Föreningen för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna), vilket är en intresseorganisation för utvecklingsstörda. Men de fick aldrig någon plats i styrelsen och tröttnade till slut på att behöva be om resurser. När ungdomarna blev vuxna bröt de sig ur och bildade en egen förening.

En förening och olika medieprojekt kräver mycket samarbete. Är det mycket konflikter?

– Vi känner varandra väl så det är inga problem. De händer att någon flippar ut, men det är mer personliga problem. Sedan finns det inte någon som vill göra karriär på någon annans bekostnad, säger Annica.

Peter påpekar dock att det kan bli väl "tjötigt", som man säger på göteborgska. Men det är framförallt ett tecken på arbetsglädje och livlig stämning.

– Det är klart att alla här lär sig mycket. Inte minst socialt. Efter en produktion har man vågat, tagit för sig och talat för sig själv, säger Annica. ■

Magnus Carlsson i färd med att arbeta med Kalenderprojektet. I projektet lyfts ofta fram fördomar och frågeställningar kring att vara förståndshandikappad i dagens samhälle.

FAKTA/GRUNDEN MEDIA

■ På Grunden Media arbetar intellektuellt funktionshindrade med att göra radio, tidningar, video och informationsbroschyrer.

2005 tilldelades Grunden Media "Det lätta priset" av Centrum för lättläst för "sin framgångsrika och kaxiga medieproduktion".

På www.grundenmedia.se kan du beställa kalendern: "Människor som utmanar samhället". Det går också att ringa: 031-7072060

Att vara god – på riktigt

FÅGELBOVÄGEN 32/SARA KADEFORS/PIRATFÖRLAGET

Karin är en god människa. Om hon får säga det själv. Hon arbetar extra som läkare på en förortsmottagning för gömda flyktingar, parallellt med sitt vanliga klinikkarbete. Hon skäms lite över att hon bor i en fin villa i en annan del av staden, för egentligen skulle hon vilja vara jämbördig med dem

hon jobbar med. Men det är hon nu inte. Och eftersom hon inte är det gör hon allt som står i hennes makt för att kompensera. Hon lyssnar och förstår, plåstrar om och engagerar sig. Så mycket att hon inte riktigt hinner med sina två barn och sin ganska frånvarande make. De lever dock jämställt, efter regelboken. Karin kämpar stoiskt, för hon är duktig och god. Så god att hon en dag erbjuder en sjuk, ung flicka från Moldavien att tillfriskna i familjens hem. Men Katerina visar sig inte vara så tacksam och behövande som Karin förväntar sig. Hon erbjuder sig att börja arbeta i familjen och vips har Karin anställt en svart städhjälp. Ett obehagligt spel börjar mellan de båda kvinnorna. Karin vet inte på vilket ben hon ska stå; ska hon behandla Katerina som en vän och jämlik eller som den hemhjälp hon är? För Katerina råder det ingen tvekan om deras olika roller. Krockarna blir många i denna helt lysande berättelse om en kvinnas långsamma sönderfall. För Karin blir både svartsjuk, paranoid, utbränd och självföraktande allteftersom tiden går och Katerinas roll i familjen förändras. Men någonstans vänder det och mot slutet har Karin fått nya insikter om vad det är att vara människa på riktigt – och inte bara en person som låtsas vara en god människa.

MARIA ZAITZEWSKY

Anastasios Soulis, som Jonas, och Moa Gammel som Helena i filmen Underbara älskade.

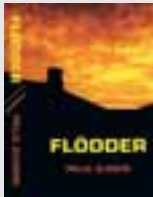
De stora frågorna i det lilla livet

UNDERBARA ÄLSKADE/SVENSK FILM AV JOHAN BRISINGER/MED MICHAEL NYQVIST OCH ANASTASIOS SOULIS De är en lycklig familj. Mamma, pappa och två söner. Bor i fin lägenhet i stan. Lite smågnabb mellan brorsorna inför resan till mormor och morfar. Livet tycks oändligt, inga moln hotar. Men en hal höstväg förändrar på ett ögonblick allt. Mamman och yngsta pojken avlider i bilolyckan. Nio månader senare har äldsta sonen Jonas och hans pappa, Lasse, åtminstone på ytan samlat ihop sina skärvor. Men de lever inte, de bara överlever, dag för dag. Efter att Lasse gjort ett självmordsförsök bestämmer sig far och son för att resa till familjens landställe på en skärgårdsö. Kanske för att fly bort från sorgen ett tag, kanske för att försöka hitta en mening igen. Det blir början på en varm sommar som för med sig minnen från det förflutna och smärtsamma, men nödvändiga insikter.

MARIA ZAITZEWSKY

Centralt i filmen är Lasses oförmåga att tala om sorgen. Tigande går far och son sida vid sida, och försöker upprätthålla en fasad av att allt är bra. Jonas kastas mellan samvetsförebåelser inför det som hände och ett hat mot sin far, som inte klarar att ta ansvar för varken honom eller sig själv. I mötet med den spontana Helena, som också bor på ön, händer något inom Jonas – och hans riktiga sorgearbete kan börja.

Det här är en mycket tung och skärskadande film om sorg – efteråt vill man bara gå hem och krama sina nära och kära. Man berörs av smärtan, som stundtals är så närgången att man rygger tillbaka. Lasse och Jonas befinner sig i ett mikrokosmos. Det här är en den lilla berättelsen, som egentligen talar om de stora, existentiella frågorna. Men det är också en film om insikter, kärlek och försoning. Starkt, smärtsamt och väldigt, väldigt bra.

minns sin barndom, men som helhet är "Flödder" en ganska tråkig bok, om än med ett angeläget ämne; knarkarens vardag. Det lyfter aldrig riktigt, gestaltningen är platt och språket är korrekt, men slätstruket.

Pelle Olssons styrka som skri-

bent ligger snarare i det dokumentära berättandet, än i det litterära. Han har bland annat skrivit fyra böcker om narkotika i olika europeiska länder och om cannabissituationen i Europa och Nya Zeeland. Där fungerar hans penna bra.

"Flödder" däremot liknar mest en jämnbrun soppa, av den sort som är svår att njuta av om man inte är specialintresserad av ämnet knarkare.

MARIA ZAITZEWSKY

FOTO: _SONET FILM

Ur förövarens perspektiv

UNDER TIDIGA TONÅREN UTSATTES Yvonne Domeij för sexuella övergrepp av en läkare, anställd på barnavårdsnämnden. Sedan dess har minnena av det hon upplevde förgiftat hennes tillvaro. Nu, 47 år senare, har hon skrivit en bok "Trasdocka" (Ordfront), om sina upplevelser.

– För mig är boken en slags konfrontation med min förövare, eftersom det är lönlöst att konfrontera honom direkt. Han är en förljugen psykopat som anser att vi hade en kärleksrelation. Boken är också en upprättelse för mig personligen. Det här är min historia, äntligen blir jag trodd, säger Yvonne, som valde att skriva boken i tre delar. Den sista delen är skriven ur förövarens perspektiv. Porrigt, har en del recensenter tyckt.

– Ja, kanske, om man är pedofil. Men jag menar att det är viktigt att visa vad övergrepp faktiskt är. Ofta talar man om det i svepande ordalag, som något abstrakt. Folk har skyggglappar, ingen vill veta. Ofta vill man göra offret delaktigt, för då har ju övergreppet inte hänt. Här får man läsa om vad det handlar om, i detalj, säger Yvonne.

Vad känner hon inför läkaren i dag?

– Han är en fruktansvärd människa. Men jag är glad att jag har fått bekräftat från andra att övergreppen verkligen skedde. Min syster har berättat att han antastade henne, och troligen också många andra unga flickor. Hans före detta fru har medgett att hon visste, även om hon inte ingrep. Han förlorade så småningom sin läkarlegitimation. Men själv nekar han till att ha gjort något fel.

Tankarna på en bok började spira under en svår period i Yvannes liv. 1996 blev hon hemlös med sina sex barn och hamnade bokstavligen på gatan. En obetald hyresskuld var upprinnelsen och under sex år bollades hon och barnen mellan hotell och jourlägenheter, innan hon till slut fick en träningslägenhet på Östermalm i Stockholm. Nu bor hon i Hjorthagen.

Under de här åren sökte hon sig till Klaragården i centrala Stockholm, en fristad för hemlösa kvinnor, och det var här hon anmälde sig till en skrivarkurs.

– Jag hade länge velat skriva om det här, men inte kunnat. Men så vaknade jag en natt och hade en mening klar i huvudet. Och jag började skriva. Jag skrev först den sista boken, den ur förö-

YVONNE DOMEIJ

varens perspektiv. Sedan skrev jag min berättelse. Det var först genom att jag fick struktur på läkarens berättelse, som jag började minnas i vilken ordning saker hade hänt. Men det kändes viktigt att det inte skulle bli en kletig offerberättelse. Jag vill inte att någon ska tycka synd om mig, säger Yvonne.

Orsaken till att hon kom i kontakt med barnavårdsnämnden var att fadern var tbc-sjuk och syskonskaran stor. Familjen var helt enkelt fattig och behövde stöd från de sociala myndigheterna.

Den tuffa barndomen till trots lyckades Yvonne skapa sig en bra tillvaro i vuxen ålder. Hon pluggade på universitetet, jobbade som telefonist och skaffade sig en stor familj. Allt rullade på, även om ekonomin var ansträngd, fram tills den dag då de vräktes.

– Min hemlöshet har gjort att många har antagit att jag också har missbruksproblem. Men det är helt fel, jag är organiserad nykterist sedan många år. Faktum är att jag satt och skrev delar av boken på IOGT-NTOs lokaler på Södermalm, berättar Yvonne.

HON ÄR MEDVETEN OM ATT många hemlösa kvinnor har missbruksproblem, men hon menar att ännu fler har utsatts för sexuella övergrepp i barndomen – och att det kan vara en del av förklaringen till deras problem.

– Men det är ingenting man talar högt om. Sexuella övergrepp är en stor skam och många känner skuld. Jag tror och hoppas att min bok kan ge röst åt alla kvinnor på Klaragården, som har utsatts för övergrepp, men som inte har orden att berätta.

Yvonne ser samtidigt sitt författarskap som ett sätt att spora andra utsatta kvinnor att börja skriva. Redan nu ser hon de första bevisen på det. Den skrivarkurs som snart drar igång på Klaragården är fulltecknad.

MARIA ZAITZEWSKY

HALLÅ DÄR... BENNY HAAG

Skådespelare, aktuell från Accent

Har du fått några reaktioner på din kritik mot IOGT-NTO i Accent nr 6?

Förutom Sofia Modighs svar i tidningen har kanske sju personer hört av sig till mig. De har alla varit positiva och har tyckt att det var bra att jag röt till. Jag har också blivit kontaktad av några föreningar som vill boka upp spelningar

med mig. De håller också med mig. Men några från IOGT-NTO jag har träffat på har gruffat lite. De tycker nog att jag var väl hård.

Var det vad du hade förväntat dig?

Jag hade faktiskt inte förväntat mig någonting. Men jag är ändå glad att folk har hört av sig.

Finns det något du skulle vilja att IOGT-NTO uppmärksammade extra mycket i nuläget?

Jag tycker att det är helt fantastiskt att vi har fått en statsminister som vill få ner alkoholkonsumtionen och en finansminister som hellre ser att folk jobbar än super. Det borde uppmärksammas!

Sedan tycker jag generellt att intresset för alkoholfrågor ökar i samhället. Det märker jag när jag är ute på spelningar, det kommer många fler nu än för bara två år sedan. Folk har väl börjat fatta att det dricks för mycket. Det är säkert IOGT-NTOs förtjänst.

MARIA ZAITZEWSKY

FOTO:CHARLOTTA RÅDMAN/ DALA-DEMOKRATEN

10/06 **accent** 39

Växtvärk skapar nya möjligheter

Medlemsantalet är tiodubblat, men på mötena är det samma deltagare som tidigare. Nu söker IOGT-NTO-föreningen i Sävsjö nya vägar för att engagera både de nya och dem som varit med längre.

1998 hade föreningen Sävsjö välgång 48 medlemmar. Efter åtta års intensiv värvning - på gator och torg i Sävsjö och Vrigstad, utanför köpcentret i Ullared och genom kontakt med frikyrkoför-samlingarna - är de 424!

På Godtemplaregatan i Sävsjö ligger det lilla välsköta IOGT-NTO-huset. Det byggdes 1888 av medlemmarna i IOGT-logen, som bildades fem år tidigare. Här har genom åren varit både bio, teater, ja till och med cirkus, och otaliga föreningsaktiviteter. Men på senare år har det varit rätt tyst i huset mellan föreningsmötena en gång i månaden - trots flera hundra nya medlemmar.

- Det är bara de gamla vanliga som kommer på mötena, säger föreningens ordförande Berit Josefsson, som själv blev medlem för fyra år sedan. Nu måste vi göra något för att engagera fler. Och då är huset en stor resurs.

DÄRFÖR HAR FÖRENINGEN sökt och fått pengar för att skapa ett aktivitetshus för alla åldrar, med aktiviteter både dagtid och kvällstid.

Bland de nya medlemmarna finns många barnfamiljer.

- Vi har ringt runt och frågat vad de vill ha ut av sitt medlemskap, berättar Berit. De flesta vill lära sig mer om alkohol och andra droger. De är oroliga för hur det ska bli för barnen.

Anne-Marie Roos blev medlem i fjol, Bengt Kling har varit med sedan 1938. De har lite olika förväntningar på sin förening.

”Vi ska inte ta bort något för de gamla. Men vi måste lägga till nytt.”

BERIT JOSEFSSON, ORDFÖRANDE I IOGT-NTO-FÖRENINGEN I SÄVSJÖ

- Men de är inte intresserade av de vanliga mötena med bara underhållning.

Hon är noga med att förklara att de vanliga föreningsmötena ska vara kvar för de trogna medlemmarna som ser fram emot att träffas en gång i månaden.

- Vi ska inte ta bort något för de gamla. Men vi måste lägga till nytt.

Sven Sandahl och Gunborg Kling är ett par av de verkliga stöttepelarna i före-

ningen. Båda gick med 1938, så snart de fyllt 15.

De är med i styrelsen och lägger ner åtskilliga timmar varje vecka på att hitta bra program till föreningsmötena och ständigt nya sätt att finansiera verksamheten.

Sven och Gunborg berättar gärna om allt roligt de varit med om i det här huset och i gemenskapen i kretsen och distriktet. Det har varit teater, musik, folkdans. Gunborgs man Bengt har spelat i olika band i hela sitt liv.

- De äldre lärde oss dansa hambo, schottis och vals, minns Gunborg.

- Och vi fick lära oss föreningsteknik, tillägger Sven. Det har vi haft nytta av.

Idag är de bekymrade över att det är så svårt att få med de nya medlemmarna i verksamheten.

- Vi har inte sett dem än, säger Sven.

- Vi söker och söker, och vi går ut med brev till dem, säger Gunborg. Men dagens familjer ser inte ut som när vi gick med. De har inte tid att gå på möten efter jobbet.

DEN HÄR KVÄLLEN är det underhållning med dragspelsorkestern Sävsjö-bälgarna och paketauktion, där medlemmarna bidrar till föreningskassan först genom att köpa och skänka paket och sedan genom att ropa in paketen på auktion. Ett drygt 20-tal slår sig ner kring borden. Stämningen är god, de driver friskt med varandra, och skratten ekar. Men bara ett par av de nya medlemmarna är med.

Anne-Marie och Ronnie Roos har varit medlemmar i Sävsjöföreningen sedan förra sommaren.

- Vi träffade Berit och bestämde oss för att gå med, berättar Anne-Marie. Ronnie är nykter alkoholist, och för mig har det aldrig varit naturligt att dricka. ►

Visst känner de sig välkomna, men de tycker att föreningen måste förändra sitt sätt att arbeta. Från vänster Felicia Roos, Anne-Marie Roos, Bengt-Åke Svensson och Kicki Olofsson.

- – Det är viktigt att vi kan vara föredömen för den yngre generationen, tycker hon. När man ser trenden i samhället – att det ska vara alkohol i alla sammanhang – är det viktigt att visa att man kan ha roligt på annat sätt.

Ronnie är med i styrelsen – men hittills inte så aktiv som han skulle vilja. Han sitter i fotbollföreningens styrelse också, men tänker trappa ner där för att ha mer tid för IOGT-NTO.

Han jobbar som behandlingsassistent på ett ungdomshem och tycker att det är viktigt att försöka hjälpa så många som möjligt att hitta rätt i tillvaron.

– Jag har sett baksidan, förklarar han. Nu brinner jag för ungdomarna.

BENGT-ÅKE SVENSSON, eller B-Å som alla kallar honom, är företagare, aktiv i en lokal frikyrka och har ett finger med i det mesta som händer i Sävsjö. Han har varit medlem i IOGT-NTO ett par år och försöker göra en insats här också, i första hand genom att värva nya medlemmar.

– Det allmänna läget i landet gör det viktigt att engagera sig, tycker han. Jag vill samarbeta med positiva krafter i samhället. Som kristen är det viktigt att vara ett föredöme.

– Det håller på att bli inne att vara nykterist, tillägger han. De flesta vet ju innerst inne att droger inte är något positivt.

B-Å och familjen Roos vet att de är välkomna men har sällan tid eller möjlighet att delta i de vanliga föreningsmötena.

– Visst känner jag mig välkommen, säger Ronnie. Men jag är osäker på hur mottagliga de är för nya idéer.

– Om inte IOGT-NTO förändras, kan de inte behålla medlemmarna, säger B-Å, som är mer öppet kritisk. Jag är tacksam mot de gamla för allt vad de åstadkommit. Men organisationen måste förändras för att yngre människor ska ha något att relatera till. Och de nya måste få vara med och tala om vad de vill.

De grundläggande principerna står sig över tiden, menar han. Men sättet att arbeta måste förändras. Det ska vara lätt för folk att vara med, och man måste hitta nya former för kommunikation.

– Många har inte tid att lägga engagemang på föreningsliv. Men de vill vara medlemmar för att visa att frågan är vik-

Sävsjöföreningen vill satsa på nya aktiviteter, som ska engagera både nya och gamla medlemmar. Från vänster: Ronnie, Felicia, Alexander och Anne-Marie Roos, Sven Sandahl, Gunborg och Bengt Kling.

”Jag är tacksam mot de gamla för allt vad de åstadkommit. Men organisationen måste förändras för att yngre människor ska ha något att relatera till. Och de nya måste få vara med och tala om vad de vill.”

BENGT-ÅKE SVENSSON

tig. Samtidigt gäller det att locka fram dem som har bra idéer för aktiviteter i huset och hitta dem som vill och kan vara med och jobba.

Anne-Marie önskar att föreningen skulle ha mer verksamhet för hela familjen.

– Då skulle man kunna få med barnen från början.

– För ungdomarna finns det snart ingenstans att ta vägen där det inte finns droger, säger Ronnie.

BERIT BERÄTTAR MER om det nya projektet, som föreningen fått pengar till från IOGT-NTO-förbundet och ungdomsförbunden UNF och Junis. Hon hoppas

att många av de nya medlemmarna ska vilja vara med och förverkliga det. Det gamla fina huset ska bli ett ”aktivitetshus för barn, ungdomar och vuxna”, som det står i projektansökan.

– I Sävsjö finns inte mycket för ungdomar att göra. Vi har gamla mejeriet, med klättervägg och datorer. Men det är bara för högstadiet och gymnasiet. Därför vill vi ha aktiviteter för både yngre och äldre ungdomar.

Föreningen har redan haft ett disco för mellanstadiet. 70 barn kom – och vill gärna komma tillbaka. Så nästa disco är redan inplanerat.

Närmast planerar de att måla om ett

Berit Josefsson är ordförande i föreningen Sävsjö välgång. Hon är själv ny medlem och vill skapa ett aktivitetshus för alla äldre i det lilla fina IOGT-NTO-huset.

På den gamla bilden av huset kan man skönja en utbyggnad på baksidan. Där fanns ”cinematografapparat” för att visa film.

mindre rum och göra ett lite annorlunda café, en samlingsplats för både unga och äldre. Till en början tänker de sig att ha öppet tre dagar i veckan.

– Vi vill gärna ha öppet mer, säger Berit. Vi har också diskuterat att ha soppluncher.

Men allt arbete görs av ideella krafter, så det gäller att börja lite försiktigt och se hur mycket man klarar av.

Hon berättar ivrigt om planerna och om sitt eget stora intresse för att engagera fler i arbetet för de unga i Sävsjö.

– Det här är mitt nya liv, säger hon. Jag har levt med en alkoholist i 29 år. Därför brinner jag för det här. ■

Så tar IOGT-NTO hand om de nya medlemmarna

■ Att få 20 000 nya medlemmar på lika många månader är förstås oerhört positivt. Det ger glädje, stolthet och framtidstro. Men det ställer också stora krav på anpassning och nytänkande i föreningar som har traditionella möten en gång i månaden och inte mycket mer.

Det finns till och med föreningar som säger att de inte vill ha fler nya medlemmar, eftersom de inte tycker att de kan ta hand om dem.

– Det måste man förstå, tycker Stefan Degerlund, ansvarig för medlemsvärvning och utbildning på IOGT-NTO-förbundet. Det är föreningar med många gamla medlemmar. De tycker inte att de har någon verksamhet som passar för de nya som är yngre och ofta har en annan bakgrund.

Många av de nya medlemmarna kommer från frikyrkan, från muslimska grupper och från Kamratstödet. En del av dem har

varken tid eller möjlighet att delta aktivt i IOGT-NTO-arbetet, de har fullt upp i den egna församlingen eller gruppen, men vill vara medlemmar för att stödja en viktig sak.

– Då blir vår uppgift att ge dem verktyg för att arbeta för nykterhet i de grupperna, förklarar Stefan Degerlund.

Andra söker mycket mer aktivitet än den lokala IOGT-NTO-föreningen kan erbjuda.

– Då brukar vi rekommendera dem att antingen bilda sektioner inom föreningarna – eller helt nya föreningar, säger Stefan Degerlund. Alla ska känna att vi har något att erbjuda dem.

– Det här är bara början på en ny syn på oss själva och vårt uppdrag, tillägger han. Vi måste bli bättre på att kommunicera med alla våra medlemmar och få dem att vilja vara kvar.

EVA ÄHLSTRÖM

Tips & exempel från rörelsen:

■ **PERSONLIGT BREV** De flesta föreningar skickar brev till de nya medlemmarna, där de hälsas välkomna och får information om verksamheten. Bäst fungerar det om avsändaren är den som värvat.

■ **TELEFONKONTAKT** Många föreningar har prövat att ringa upp alla nya medlemmar – med lite olika resultat. Skillnaden kan bero på när man ringer och vilket budskap man har.

■ **INFORMATIONSTRÄFF** och/ eller introduk-

tionskurs – även det med blandat resultat. Innehåll och medverkande i kursen kan vara avgörande.

■ **UTBILDNING** om rörelsen. Nu finns ett utbildningspaket om rörelsens historia och verksamhet, på en DVD. Det kan användas som studiecirkel, en kursdag eller egna studier. Tillsammans med Tollare folkhögskola erbjuder förbundet nu nya medlemmar en distansutbildning.

■ **INTERNETFÖRENING** För dem som inte kan eller

vill delta i vanliga möten finns nu en förening som bara möts på Internet. Den heter Brofästet, efter ordenshuset på Skansen, och träffas på www.iogt.se/brofastet.

■ **ENKÄT** Några föreningar har kombinerat personliga brev med en enkät om de nya medlemmarnas förväntningar och intressen. Det blir en bra grund för fortsatta kontakter – och för planering av föreningens verksamhet.

Delad seger i 40:e Pumpen

Årets Pumpentävling var den 40:e i ordningen, och den blev minst lika spännande som de senaste – och med samma lag i täten.

I år delas segern av Arken i Uppsala och Heimdals Bygdegille i Göteborg, förra året var Arken etta och Heimdals Bygdegille tvåa. Men det tog ett tag innan tätstriden var avgjord. När tävlingen var över och den preliminära resultatlistan sammanställdes, låg Arken ensam på första plats med 64 poäng. Heimdals Bygdegille delade då andraplatsen med föreningen Mjölner i Gävleborgs distrikt.

Men då återstod den slutliga granskningen.

– Efter att vi nu har gått igenom samtliga svar, engagerat anställda, museipersonal, butiker och bibliotek, lyssnat på musik och haft livliga diskussioner om en del frågor och svar har vi enats om att godkänna några fler svar än dem som vi hade som alternativ från början, förklarar Pumpen-ansvariga Karin Friberg och Ann-Britt Hagel.

Alla är vinnare

Det betydde att Heimdals Bygdegille klättrade upp till delad första plats, medan Mjölner delar tredjeplatsen med föreningen 14 juni i Stockholm. De båda vinnarna hade 64 poäng, treorna bara en poäng mindre.

Priserna delades den här gången ut i förväg – till alla deltagande lag. De fick

På biblioteket i Falkenberg samlades medlemmar i IOGT-NTO-föreningen Framtiden för att leta svar på kluriga frågor. Allt fler har lärt sig att leta svar på Internet. Samtidigt försöker de som gör frågorna se till att det inte blir för lätt att klicka sig fram till svaret. Nils-Arne Petersson och Kerstin Andersson hittar både bokmässor och vävteknik.

FOTO: KERSTIN ANDERSSON

varsitt presentkort för att köpa något gott till tävlingskvällen. Alla kan alltså känna sig som vinnare.

I årets Pumpentävling deltog 116 lag med drygt 2 000 deltagare.

De rätta svaren finns på IOGT-NTOs hemsida www.iogt.se. Där finns också hela resultatlistan.

Om ett år är får alla en ny chans att försöka slå Arken och Heimdals Bygdegille.

– Boka redan nu in torsdagskvällen den 15 november, uppmanar Karin Friberg.

EVA ÄHLSTRÖM

FAKTA/PUMPEN

Pumpen är en frågetävling för IOGT-NTO-rörelsen i hela landet en kväll i november varje år. Alla hjälpmedel är tillåtna – uppslagsböcker, Internet, vänner och bekanta. Enda begränsningen är att hela tävlingen genomförs under en timme, mellan kl 20 och 21. Varje lag har en kontrollant som sprättar kuvertet med frågorna och förmedlar svaren till "rätningscentralen" på förbundskansliet.

Tacka Mats för Pumpen

Det är Mats Perssons förtjänst att medlemmarna i IOGT-NTO-rörelsen och deras vänner och bekanta får gnugga geniknölarna riktigt ordentligt en timme i november varje år. Det var nämligen Mats som

tog initiativet till den första Pumpen-tävlingen för 40 år sedan. Då var han anställd på ungdomsförbundet SGUs kansli i Köping. Idag är han föreståndare för en fritidsgård i Uppsälje i Dalarna.

– Det är kul att tävlingen lever kvar och att den utvecklas, tycker Mats Persson, som i år tävlade i Pumpen tillsammans med ungdomar och personal på ungdomsgården Tandtrollet.

EVA ÄHLSTRÖM

MATS PERSSON

100-årig biograf firar med nostalgi

IOGT-NTO-biografen i Vingåker fyller 100 år i år. Jubileet firades en hel månad, med visning av "nostalgifilm" fem onsdagar i rad, förutom de vanliga föreställningarna varje fredag och söndag.

– Vi började med Kalle på Spången och slutade med Änglagård, berättar Marianne Österman, som tillsammans med sin man Karl-Erik sköter biografen.

Även biljettpriset, 10 kronor, fick besökarna att känna en viss nostalgi.

– Biografen har varit igång hela tiden, ända sedan starten för 100 år sedan, förklarar Marianne Österman. Det lär finnas någon biograf i Skåne som är äldre. Men det är osäkert om den har varit i gång lika kontinuerligt.

Det gamla ordenshuset Brofästet på Skansen har fått ge namn åt IOGT-NTOs första förening på Internet.

IOGT-NTOs första förening på Internet

IOGT-NTO har fått sin första Internetförening. Brofästet Skansen. Den invigdes på IOGT-NTO gården i Stockholm av förbundskassör Anders A Aronsson. Den som vill vara med och utveckla den nya föreningen är välkommen att besöka den på www.iogt.se/brofastet

100-årskalas för äldsta IOGT-kretsen

För 100 år sedan bildades Sveriges första kretsloge inom IOGT i Moholm i Skaraborg. Det högtidliga 100-årskalaset för Vadsbokretsen, som numera förstås tillhör IOGT-NTO, firades i Töreboda. Idag består kretsen av fyra föreningar i Töreboda, Hasslerör, Torsö och Mariestad.

I Strängnäs var Aida Konovac (s), närmast kameran en av de fullmäktigeledamöter som uppvaktades med Godtemplaredricka.

FOTO: MAJ-LIS LÖÖW

Gratulationer med checklista

När de nyvalda fullmäktige i Sörmlands kommuner samlades till sina första möten, uppvaktade IOGT-NTO-distriktet med en liten gåva. Varje ledamot fick en flaska Godtemplaredricka med ett kort där distriktet gratulerar till uppdraget som folkvald och samtidigt skickar med en liten checklista för den kommunala alkoholpolitiken: I min kommun finns ett alkoholpolitiskt program, i min kommun finns stöd för barn som har föräldrar som missbrukar, och så vidare. Ledamöterna uppmanas att skaffa sig kunskap så att de kan kryssa i listan korrekt.

– Vi gör detta för att uppmärksamma alla nyvalda fullmäktigeledamöter på hur viktig den lokala alkoholpolitiken är, säger IOGT-NTO-distriktets ordförande Maj-Lis Lööw. Många tror att det enbart är ett ansvar för regering och riksdag.

125-årshögtid i Kristinehamn

IOGT-NTO-föreningen Drottning Kristina i Kristinehamn har fyllt 125 år. Det firades med högtidsmöte och fest i Nykterhetens hus. Där visades också en intressant utställning om föreningens historia med bilder, affischer, tidningsklipp och gamla protokoll. Roland Stenbäck hade sammanställt föreningens historia. Distriktsordförande Monica Ståhl talade vid högtidsmötet och överlämnade plakett i silver till Thure Bergh, Åke Johansson, Eric Mattsson, Majken Wittgren och Anna Kling för många års förtjänstfullt arbete. Uno Larsson fick motta ett märke för 75 års medlemskap. Vid festen uppvaktades den pigga 125-åringen av bland andra kommunalrådet Åke Thörnesjö, MHF Kristinehamn och NBV Värmland.

Jubileet firas i medvind. Kretsen har det senaste året fått ett 40-tal nya medlemmar. I hela landet har förbundet värvat 20 000 medlemmar.

– Genom att vi blir fler kan vi flytta fram våra positioner, förklarade

förbundsordförande Sven-Olov Carlsson i sitt högtidstal. Vi intresserar allt fler för vårt arbete. Allt fler drabbas av alkoholens skadeverkningar och vill markera sitt stöd för ett viktigt arbete.

Ingeborg Ljungblom fick veteranmedalj

Ingeborg Ljungblom har fått IOGT-NTOs finaste utmärkelse för "en för landets nykterhetsrörelse eller IOGT-NTO-rörelsen särskilt betydelsefull gärning"

FOTO: KARL-HENRIK HENRIKSSON

Ingeborg Ljungblom i Töreboda har fått IOGT-NTO-förbundets finaste utmärkelse, Veteranmedaljen, för stora insatser under drygt 60 år för nykterhetsrörelsen. Medaljen överlämnades av förbundsordförande Sven-Olov Carlsson i samband med Vadsbokretsens 100-årsjubileum.

Ingeborg Ljungblom har varit medlem sedan ungdomsåren, först i ungdomsförbundet SGU och sedan i IOGT och IOGT-NTO. Hon har framför allt varit engagerad i studieverksamhet och genom åren lett många cirklar i olika ämnen, från litteratur till drogfrågor. Andra stora intressen är fredsfrågor och integration. Förra året fick hon ett stipendium från studieförbundet NBV för sina insatser för integration.

IOGT-NTO varje vecka i närradion

– God afton och välkommen att lyssna till IOGT-NTO-kvarten. Jag som är programvärd i kväll heter Hans-Olof Bergman.

Ungefär så låter det i närradion över Sollefteå kommun klockan halv sex varje torsdag kväll. I 20 år har IOGT-NTO-föreningen Höga Nord i Junsele sänt sina program.

– Vi talar om vad vi har gjort och vad vi ska göra. Vi berättar om möten, utbildningar och resor, förklarar Hans-Olof Bergman. Vi pratar om våra idéer, och vi försöker få in alkohol- och drogpolitik i våra program.

– Jag använder ofta artiklar ur Accent och barntidningen Struten, tillägger han. Dem har jag verkligen nytta av.

Månadens utåtriktade verksamhetsidé

■ Att igen snabbt där det behövs är ett av de önskvärda kriterierna för månadens verksamhetsidé, och det har IOGT-NTO-distriktet i Jönköping gjort. Efter önskemål från läroverksamheten, som läste att de behövde hjälp med hur de ska ta upp alkohol- och narkotikaförhållanden på föräldramötet, har distriktet gjort AN-pjäsen. Första skolan var ett lyckat

idéuttryck för läroverksamheten som kan lyfta sina AN-färdigheter vid föräldramötet. Läroverksamheten har bekostat arbetet med finansierandet av pjäsen. Hans-Olov Anstén, som är IOGT-NTO-konstlärare i distriktet, har fått uppdraget att ska ut och introducera pjäsen för föräldramötet vid läroverksamheten. Under hösten har han besökt ett

tiotal skolor och träffat många läroverksamheter. Arbetet kommer att pågå även under nästa år för att bli av de olika högstadieskolorna i läroverksamheten.

Har din förening också en verksamhetsidé? Verksamheten ska gärna vara utåtriktad och igen snabbt där det behövs. Observera att det ska vara verksamhet som du bedriver eller har

genomfört. Månadens verksamhetsidé belönas med 20 000 kr. Skolan i ett förslag med motivation. Efteråt ska en verksamhetsidé väljas ut varje månad från föräldramötet i läroverksamheten.

IOGT-NTO
Att Åsa Hagelstedt
Box 12825
SE-171 87 Stockholm
e-post: hagelstedt@iogt.se

Från utanförskap till delaktighet

■ IOGT-NTO inbjuder helgen 20-21 februari till ett seminarium med temat "Från utanförskap till delaktighet". Seminariet vänder sig till medlemmar som har intresse av frågor kring utanförskap, HBT-frågor (HBT = homosexuella, bisexuella, transpersoner) med mera. Inleder seminariet gör Pelle Hannebo, skådespelare, pedagog och projektledare.

Seminarium kommer att innehålla ett par perspektiv

- HBT-perspektivet på IOGT-NTO – vad innebär det?
- Alkohol- och narkotikapolitiskt perspektiv på HBT-rörelsen.

IOGT-NTO-rörelsen genomför ett program för att stärka medlemmarnas förståelse för de förändringar som

man bland annat förväntas göra

- Bygga upp en värld som speglar de förändringar som sker i samhället och i människans förhållande till naturen och till varandra, nationer, religion, sociala förhållanden eller politiska förhållanden.
- Bedriva studier och forskning som ska ge ett ökat förståelse för de förändringar som sker i samhället och i människans förhållande till naturen och till varandra.

Plats: Tollare Folkhögskola, Saltjö-Boo
Kostnad: Seminariet är avgiftsfritt. Reskostnader över 50 kronor ersätts.
Anmälan: På hemsidan: www.iogt.se/utbildning, per telefon: IOGT-NTO Direkt, 08-672 60 05 eller via e-post: info@iogt.se. Anmälan senast den 1 februari. Max 25 deltagare.

Föreläsning med Mia Törnblom

■ Mia Törnblom är författare till böckerna "Självkänsla nu!" och "Mera självkänsla!" samt arbetar som coach med personlig utveckling. Hon berättar på ett enkelt och tydligt sätt vad du själv kan göra för att arbeta med din självkänsla.

Tid: Tisdagen den 23 januari 2007, klockan 18.30.
Plats: IOGT-NTO-gården, Klara Södra Kyrkogata 20, Stockholm.

Fika finns från 18.00 och ingår i priset som är 100:- och betalas på plats. Anmälan görs till jeanette.scott@nby.se eller 08-663 94 05. Begränsat antal platser.

Redaktion:

Kerstin Koldé, 08-672 60 27
kerstin.kolde@iogt.se

IOGT-NTO, Box 12825
171 87 Stockholm

tel: 08-672 60 00
fax: 08-672 60 01

www.iogt.se

Syns vi inte så finns vi inte

■ För en folkrörelse som IOGT-NTO är det viktigt att synas. Om vi inte syns är det många som kanske tror att vi inte finns. IOGT-NTO:s nästan 600 fästigheter och föreningar bär på en verklig makt som ett av våra ansikten utåt.

Det är viktigt att vi har en ögyn på fästigheterna/böckerna med IOGT-NTO-logotypen. Det är viktigt att vi har en ögyn på fästigheterna/böckerna med IOGT-NTO-logotypen. Det är viktigt att vi har en ögyn på fästigheterna/böckerna med IOGT-NTO-logotypen. Det är viktigt att vi har en ögyn på fästigheterna/böckerna med IOGT-NTO-logotypen.

När man kommer in i boken ska det finnas tydliga ställförelägg för rörelsen boken. Vår Gud är en Gud som bär

och syns till, och aktuellt material som presenterar IOGT-NTO-rörelsen kan beställas på www.iogt.se/bokstall. Det är viktigt att det är aktuella fästigheter som vi har, och att aktuella material publiceras. Kom ihåg att senaste nummer av Årsbok, Mötning, Staten och Skottning Spår också ska finnas i boken.

I boken ska det finnas tydliga ställförelägg för rörelsen boken. Vår Gud är en Gud som bär och syns till, och aktuellt material som presenterar IOGT-NTO-rörelsen kan beställas på www.iogt.se/bokstall. Det är viktigt att det är aktuella fästigheter som vi har, och att aktuella material publiceras. Kom ihåg att senaste nummer av Årsbok, Mötning, Staten och Skottning Spår också ska finnas i boken.

KALENDARIUM 2007

Januari

- 19 Skriv ansökan-kurs startar på Folkbildningsnätet, www.folkbildning.net
- 25-26 Metodutbildning för genomförare, förebyggande arbete, Tollare
- 27-28 Metodutbildning för genomförare, förebyggande arbete, Tollare

Februari

- 2 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

Mars

- 9-10 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

April

- 20-22 Förebyggandebildning, teoretisk, Tollare

Maj

- 4-6 Rörelsegemensam arbetsledarkurs för förtroendevalda arbetsledare.
- 11-13 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 14-20 Folkkyrketidens vecka

Juni

- 1-3 Utskottshelg inför kongressen

Juli

- 3 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 4-8 IOGT-NTO-rörelsens kongresser i Uppsala
Läs mer på: www.iogt.se/kongress2007

September

- 21-22 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 29-30 Metodutbildning för genomförare, förebyggande arbete, Tollare

Oktober

- 26-28 Riksträff för förebyggargrupper, Tollare

November

- 9-11 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 13-15 IOGT-NTO medverkar vid Förebygg.nu-mässan, Göteborg

December

- 7-9 Förebyggandebildning, teoretisk, Tollare

I Accent nr 6/06 efterlyste Thure Jadestig en långsiktig vision för IOGT-NTOs programarbete. I nr 8/06 fick han svar av Lasse Gustafsson som ville veta hur Thures egen vision ser ut och vad han drömmer om. Här återkommer Thure Jadestig med sin vision för vad IOGT-NTO ska vara och göra.

IOGT-NTO – en befrielseerörelse

Jag har en vision att IOGT-NTO ska skapa ett samhälle utan drogproblem.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska samla alla goda krafter till kamp mot drogmissbruk och drogkulturer.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska få personlig helnykterhet att framstå som en befrielse från drogtraditionernas tryck.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska vara pådrivande för att utveckla drogpolitiska analyser på basen av forskning, praktisk erfarenhet och tydliga mål.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska vara en självklar och självständig partner i offentliga samtal om drogproblem.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska vara en naturlig rådgivare åt politiker och andra som söker kunskaper och idéer för att motverka drogproblem.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska vara ledande då det gäller att utveckla projekt och arbetsformer inom skola, ungdomskultur och andra samhällssektorer för att före-

”Jag har en vision av att IOGT-NTO ska bli en ledande social kraft i vårt samhälle.”

bygga, upptäcka och hejda drogproblem.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska bistå människor med drogproblem så att de kan frigöra sig från dessa.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska bli en ledande social kraft i vårt samhälle.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska bli en naturlig samlingsplats för frivilligt arbete i närsamhället.

och utveckling, medlemsvärning och opinionsbildning. Här ska resonemangen föras till punkt. Det är vår förhoppning att inläggen ska

Jag har en vision att IOGT-NTO ska bli en ledande företrädare för studier med förebilder i klassiska bildningsideal.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska bistå människor att frigöra sina resurser och tillvarata sina möjligheter att utvecklas.

Jag har en vision att IOGT-NTO:s förtroendevalda och anställda ska samla sina krafter kring medlemmars och utomstående behov och förväntningar.

THURE JADESTIG

Jag har en vision att IOGT-NTO ska vara självständigt i sina beslut, självförsörjande i fråga om resurser och självgående i förhållande till politiska och kommersiella maktcentra.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska försvara mänskliga rättigheter i alla sammanhang.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska motverka alla krafter som fördummar, förnedrar och förslavar människor.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska kämpa i första ledet mot rasism, sexism, totalitarism och andra krafter som förringar människovärdet.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska vara en samvetets och förnuftets röst i offentliga samtal.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska främja öppenhet, dialog och ömsesidig förståelse i världen.

Jag har en vision att IOGT-NTO ska vara en miljö där alla känner att det är lätt att andas.

inspirera till fortsatt diskussion. På föreningsmötet, kommande kongresser eller hemma vid köksbordet.

”Vi vill på alla sätt leda och delta i det förebyggande arbetet kring alkohol, droger, kriminalitet och ungdomsvåld.”

MODERATERNA I BENGTSFORS, SOM VAR ENSAMMA BLAND KOMMUNENS PARTIER ATT HA NÅGOT ALKOHOLPOLITISKT SKRIVET I SITT LOKALA PARTIPROGRAM

Restriktiva moderater i Bengtsfors

I Accent 8/06 redovisas Alliansens syn på alkoholpolitiken. Mest liberala verkar moderaterna vara. Desto mer glädjande att kunna redovisa ett lokalt undantag.

I Bengtsfors kommun var det endast moderata samlingspartiet som hade något alkoholpolitiskt skrivet i det lokala partiprogrammet: ”Vi vill på alla sätt leda och delta i det förebyggande arbetet kring alkohol, droger, kriminalitet och ungdomsvåld.”

Insiktsfullt formulerat! Vi lovar att bevaka vad som händer i fortsättningen. Eventuellt har partiet påverkats av Drogkampen och ett möte mellan IOGT-NTO och alla partierna före valet. Kanske finns det fler moderater som känner ansvar och solidaritet?

STIG JOHANSSON,
BENGTSFORS

Allt är inte bra

Solen skiner, allt är bra. Eller? Nä, verkligheten är inte alltid som man tror. Allt är inte bra. 200 000 barn kommer i helgen oroa sig för sina föräldrars missbruk.

SARA LUNDELL, UNF

Finns det bra droger?

Man hör ibland att det finns bra och dåliga droger. Sanningen är att alla droger är i grund och botten gifter. Det är mängden du tar som

Pripps har under många år beskrivit sina ”blå stunder” med vackra och njutningsfulla filmer och musik med kända svenska artister. Är verkligen alla de stunder som de är ansvariga för ”underbart blå”? De flesta stunder som alkoholindustrin är ansvariga för har oftast något med blämärken och blätiror att göra, där har ni era ”blå stunder”!

Jag tycker att det är bedrövt att kända svenska artister låter alkoholindustrin sälja mer lidande på burk med hjälp av sina namn. Nu senast har Torgny Melin sålt sig och sin låt till alkoholindustrin. Vid hans sida står andra folkkära artister och säljer samma lidande med sina namn. Tomas Ledin, Patrik Isaksson, Uno Sveningsson, Jill Johnsson, Stefan Andersson och Tommy Nilsson, skärp er! Ni är idoler och förebilder för många barn och ungdomar. Ni är även förebilder för vuxna som sjunger och spelar er musik överallt. Därför borde ni ha mer omdöme än att ställa upp på billiga skitjobb åt alkoholindustrin! Den produkt ni säljer med era namn leder till misshandel, våldtäkt, stöld och annat elände, de ”blå underbara stunderna” är en myt!

JOHANNES HJALMARSSON, UNF MOTALA

påverkar dig. En liten dos stimulerar – sätter fart på dig, välmående, upprymd eller ”harmonisk”. En större dos blir sövande – får dig att somna eller bli medvetslös. En ännu större dos fungerar direkt som ett gift och kan döda dig.

Detta är en sanning om alla droger (bra som dåliga) som jag lärde mig på Narconon. Det behövs inga latinska, medicinska, krångliga utläggningar – det är sanningen!

BO PERSSON,
ESLÖV

Fortsätt kämpa Reinfeldt

Enligt offentlig statistik från 2005 är alkohol numera den primära dödsorsaken i Finland. Finska forskare anser att orsaken är ökad konsumtion, som följd av skattesänkningen på alkohol och de höjda införselkvoterna. Den årliga alkoholkonsumtionen ökade med 36 procent på två år, från 2003 till 2005. Forskarna lägger ansvaret på EU.

Andra studier har visat att en höjning av alkoholskatten med 10 procent inom EU skulle minska antalet dödsfall med 9 000 personer varje år och samtidigt ge flera miljarder euro tillbaka till EUs medlemsländer.

Därför är det viktigt att vi i Sverige fortsätter jobba hårt för att behålla vår restriktiva alkoholpolitik och propagera för den på EU-nivå. Alkoholen har nu gjorts till en folkhälsofråga inom EU, efter att tidigare enbart ha varit en inre marknadsfråga. Flera länder inom EU har planerat eller överväger att höja sina alkoholskatter. Man kan alltså se en positiv trend inom EU när det gäller alkoholpolitiken. Då kan vi inte ens överväga att överge vår restriktiva alkoholpolitik i Sverige. I stället måste vi fortsätta kämpa för den ännu mer. Jag hoppas att den nya regeringen inser vikten av detta.

CHRISTIAN RANEVI, UNF

Accent-tillgång

Vilken tillgång att Accent kommer tio gånger om året!

BEUNDRARMAIL FRÅN LÄSARE

VÄLKOMMEN TILL DEBATTSIDAN I ACCENT! Här ger olika debattörer sin syn på IOGT-NTO-rörelsens viktigaste frågor. Demokrati, kultursyn

VÄLKOMMEN TILL ACCENTS BREVSIDA! Vad tycker du om Accent? Vad tycker du om IOGT-NTO? Vad tycker du om den svenska alko-

holpolitiken? Vad tycker du om...? Skriv och berätta! Brevsidan står alltid öppen för dig. Men skriv kort. Då får fler plats.

SKRIV TILL: Accent, Brev, Box 12825, 112 97 STOCKHOLM. Eller e-post accent@iogt.se

Utvecklingen inom EU är inte ödesbunden. Under hösten har vi fått flera bevis för att det går att påverka unionens alkoholpolitik – men också påmints om att det kräver fortsatt stor aktivitet från såväl regeringen som nykterhetsrörelsen.

Det går att påverka EU

Eva Åhlström,
chefredaktör
Accent

För svensk alkoholpolitik var åren efter EU-inträdet en eländig tid. De löften som svenska förhandlare ansåg sig ha fått om att medlemskapet i unionen inte skulle påverka de svenska restriktionerna visade sig inte vara mycket värda.

Vi fick behålla Systembolaget men så mycket mer var det inte. Steg för steg har EU – eller svenska tolkningar av EUs regler – gett oss införselkvoter som i praktiken inte innebär några begränsningar, laglig alkoholreklam och snabb ökning av konsumtionen. Längre verkade det omöjligt att hävda folkhälsoargument så länge de innebar någon som helst inskränkning av den fria rörligheten för varor och tjänster.

Svenska politiker och myndigheter har, liksom nykterhetsrörelsen, med varierande intensitet och framgång, försökt övertyga kommissionärer och parlamentariker om att EUs ansvar för folkhälsan kräver restriktioner för hanteringen av alkohol.

I det arbetet har de börjat inse att de inte är ensamma. Det är inte bara i Sverige som det finns en växande insikt om sambandet mellan alkoholkonsumtion och alkoholskador och en växande öppenhet för restriktioner.

”Flera sydeuropeiska länder har flyttat sig miljontals i synen på alkohol. Nu är vi överens om att det inte är vilken vara som helst och att det därför behövs en särskild strategi för hur vi ska hantera den”, förklarade folkhälsominister Maria Larsson när jag intervjuade henne för Accent.

I TIDNINGEN HAR VI OCKSÅ på senare tid kunnat rapportera om ett nytt intresse för nykterhetskontroller i trafiken i Italien, debatt om pubarnas öppettider i Storbritannien och allt starkare krav på att skatterna på alkohol måste höjas igen i Finland. I det här numret berättar vi om hur oron för alkoholens skadeverkningar växer i Frankrike, även om de flesta där fortfarande betraktar vin som mat.

Att EU-kommissionen till slut kunde enas bakom ett förslag till alkoholstrategi är ett svar på den oron och ett genombrott för en mer restriktiv alkoholpolitik, även om innehållet i strategin är betydligt magrare än i de första utkasterna. Alkoholindustrin har nämligen också upptäckt att det inom unionen finns

ILLUSTRATION: EDUARDO MUTIS

”Det är inte bara i Sverige som det finns en växande insikt sambandet mellan alkoholkonsumtion och alkoholskador.”

ett växande intresse för folkhälsa och gjort allt för att försöka stoppa strategin.

Urvattnad eller inte, nu finns strategin, och därmed ett erkännande av att alkohol inte är en vanlig jordbruksvara utan att den kräver restriktioner till skydd för folkhälsan. Tillsammans med den utmärkta rapporten av Peter Anderson, på uppdrag av kommissionen, ger den en grund för fortsatt arbete.

De senaste veckorna har vi fått två välkomna besked från EG-domstolen, som också visar att det finns utrymme för att begränsa den fria rörligheten. Först domen i det holländska Joustramålet, som slår fast att den som importerar alkohol från ett annat land måste transportera den själv över gränsen, och sedan generaladvokatens förslag till dom i det svenska Rosengrenmålet, som ger Sverige rätt att förbjuda privatimport via Internet.

Kanske kommer historien att visa att 2006 var det år då EU började ta alkoholproblemen på allvar. Det kräver i så fall dels att alkoholstrategin verkligen tillämpas och att ministerrådet sätter press på medlemsländerna att rapportera om vad de gör för att förverkliga den.

Och det kräver i sin tur fortsatt aktivt påverkansarbete från nykterhetsrörelsen. ■

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer: 5 DECEMBER

EVA ÅHLSTRÖM
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

MARIA ZAITZEWSKY
Kulturredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewskey@iogt.se

PATRIK SANDSTRÖM
Hälsoredaktör, reporter
redigering, layout
08-672 60 54
patrik.sandstrom@iogt.se

EDUARDO MUTIS
Bildbehandlare
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

ANNONSER
Info Reklambyrå
Janne Moréus
tel: 0221-213 40
mobil: 070-346 34 62
e-post:
janne@inforeklam.nu

Adress: Glasgatan 21
731 30 Köping

ADRESS:
Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50
fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

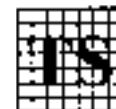
IOGT-NTO-förbundet
tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen

ADRESSÄNDRING:
tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

TRYCKERI
VTT Grafiska, Vimmerby

Obeställt material
Alla bidrag till tidningen är välkomna, men redaktionen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Lagring
Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

TS-KONTROLLERAD
UPPLAGA
ISSN-NR:
0345-0406

MEDLEM I SVERIGES TIDSKRIFTER

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

accent

Välkommen till nya Accent

Samhället förändras. Alkoholen tar allt större plats i det allmänna rummet, men det gör också motståndet mot dess skadliga effekter. Nya Accent ska granska och debattera alkoholkapitalet, alkoholpolitiken och alkoholens effekter i samhället. I Sverige, i EU och i världen.

IOGT-NTO förändras. 20 000 nya medlemmar har tillkommit de senaste 20 månaderna. Fokus 2009 ska leda rörelsen in i framtiden. Nya Accent ska självständigt granska, debattera och lyfta fram den växande nykterhetsrörelsens arbete.

Människor förändras. Vi lever i en värld som ställer stora krav på människor. Hur kan vi leva ett gott liv tillsammans utan beroenden och missbruk? Nya Accent ska lyfta fram människorna och det mänskliga.

Därför förändras även Accent. Från och med nr 1 2007 har tidningen en ny form och en hel del nytt innehåll.

/Redaktionen

Prenumerera på accent

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

Läs om sociala frågor, kultur och det goda livet. Månadsmagasinet Accent innehåller en spännande blandning av allvar och livsglädje. Tio gånger om året kommer den i din brevlåda. Med mycket läsning, bildreportage och överraskningar.

Prenumerera du också! Det kostar bara 200 kronor för ett år.

☐ Javisst, jag vill börja prenumerera på Accent. ☐ Jag vill ha Accent som taltidning.

Namn:.....

Adress:.....

Telefonnummer:.....

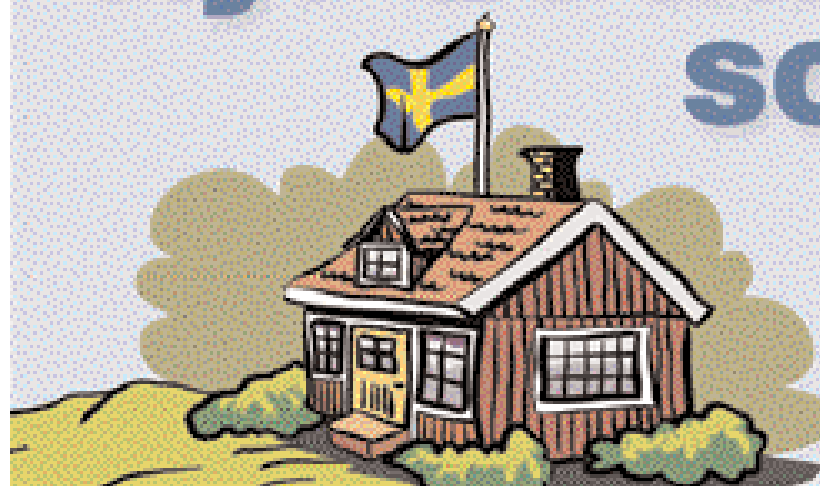
Skicka talongen till:

Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm eller faxa på 08-672 60 01 eller skicka e-post till accent@iogt.se

Hyr ut till nyktra sommargäster

IOGT-NTO växer och läsekretsen växer

Med en annons i Accent når du 45 000 hushåll med engagerade medlemmar.

Det är därför ett utmärkt forum för att annonsera ut semestervistelser i rörelsens sommarhus.

2007:

I Accent **nr 2** (utkommer **2 mars**) och **nr 3** (utkommer **5 april**) kommer vi att publicera era annonser under en gemensam rubrik.

Annonserna är **90 x 55 mm** och kostar **990 kr** för ett införande och **1 490 kr** för båda numren.

Till **nr 2** behöver vi er bokning senast **24 januari** och till **nr 3** senast **28 februari**.

Info Reklambyrå, Janne Moreus
Glasgatan 21, 731 30 Köping.
Tel. 0221-213 40. Mobil: 070-346 346 2. e-post: janne@info reklam.nu